

SLOVENSKI VEŠTNIK

Letnik XVII.

Celovec, petek, 19. januar 1962

Štev. 3 (1027)

Diktatura velikih v bodoči politiki EWG

Tri tedne so trajala v Bruslju pogajanja predstavnikov šestih držav članic Evropske gospodarske skupnosti — EWG. Šlo je za prehod iz prvega v drugo razdobje razvoja te zahodnoevropske gospodarske organizacije. Pogajanja so v teh treh tednih doživljala vse mogoče višine in nižine, večkrat so se znašla v naravnost kritičnih razmerah in le izrazit politični pritisk je končno izsilil sporazum, ki bi ga lahko imenovali »sporazum neenotnosti«.

Medtem ko je pri prvem razdobju razvoja EWG v glavnem šlo za vprašanja industrije in izmenjave industrijskih proizvodov, je bilo tokrat na dnevnem redu kmetijstvo odnosno izmenjava kmetijskih pridelkov. Če je v prvi fazi delala največje težave Francija, ki se je kot pretežno kmetijska država bala premoči visoko industrializirane Zahodne Nemčije, so bile fronte tokrat ravno nasprotno: Zahodna Nemčija, ki že zdaj le s težavo brani svoje kmetijstvo, se je do zadnjega upirala poplavi mnogo cenejših kmetijskih pridelkov iz Francije. Kot temeljitev je navajala, da Francija nemškega kmetijstva ne bi izpodrinila le na domačem nemškem trgu, marveč bi uvoz francoskih kmetijskih pridelkov v Zahodno Nemčijo spravil v nevarnost tudi tiste kmetijske pridelke, ki jih Nemčija uvaža iz drugih držav, kar bi konec konca nujno moralo ogroziti tudi izvoz nemških industrijskih izdelkov v te države. Toda vse to ni pomagalo nič, kajti Francija se je sklicevala na dejstvo, da je najprej popustila ona, zdaj pa je vrsta na Nemčiji.

Tako je po trdovratnih pogajanjih, kot smo že zapisali, končno le prišlo do vsaj navidezno sporazumne rešitve, ki predvideva, da bodo države, ki so včlanjene v EWG, s 1. julijem 1962 začele voditi enotno agrarno politiko. Da pa pri tem ne bi moglo priti do preveč škodljivega razvoja za eno ali drugo državo, so bila sprejeta tudi posebna zaščitna določila, ki se jih posamezna država lahko poslužuje v primeru, če bi preveliki uvozi iz držav članic EWG ali iz tretjih držav ogrozili njen trg. Za take slučaje je bila predvidena pritožba na ministrski svet EWG in v primeru nezadovoljive rešitve s te strani še na Evropsko sodišče.

Vendar so vsa ta zaščitna določila več ali manj le teoretičnega značaja in bodo v praksi imela zelo malo koristi, zlasti za male države, če upoštevamo tudi dejstvo, da je s prehodom v drugo razdobje v EWG praktično začelo veljati načelo diktature velikih držav. Predstavnik Zahodne Nemčije po končanih bruseljskih pogajanjih ni zmanj izrazil zadovoljstvo, da »se bo skupno tržišče zdaj v gotovem smislu avtomatično razvijalo«, kajti odslej za veljavne in za vse včlanjene države obvezne sklepe ni več potrebna soglasnost vseh članic, marveč zadostuje le večina glasov. Že bližnja bodočnost bo pokazala, kaj to pomeni in kakšne posledice bo to imelo predvsem za male države, saj trgovskih pogodb s tretjimi državami ne bodo več sklepane posamezne članice EWG, marveč bo o njih odločalo vodstvo te organizacije. In v tem vodstvu imajo posamezne članice naslednje število glasov: Francija, Italija in Zahodna Nemčija po 4, Belgija in Nizozemska po 2 in Luksemburg 1 glas. Prav tako pa bodo skupno določali tudi carine in cene, kar pomeni, da bo imela posamezna država le malo vpliva na razvoj svojega lastnega gospodarstva, medtem ko bodo o njeni zunanji trgovini v celoti odločali tisti, ki so si s številom svojih glasov že vnaprej zagotovili možnost, da diktirajo politiko EWG.

Prav ta »diktatura velikih« pa je za razvoj EWG mnogo bolj značilna, kot so vsi drugi sklepi bodisi svoječasnega rimskega ali sedanjega bruseljskega zasedanja. Kajti bolj kot doslej se v tem odraža stremenje velikih držav po obvladanju drugih. In ni slučaj, da sta glavna zagovornika takega razvoja obe evropski gospodarski »velesili« Francija in Zahodna Nemčija — ena na kmetijskem in druga na industrijskem področju.

Zdaj tudi v Celovcu:

Nacistični skrunilci židovskih grobišč

Zločinski skrunilci, ki so meseca novembra lani opustošili židovsko pokopališče v Innsbrucku, so bili sicer izsledeni, vendar še niso prejeli zaslužene kazni za svoj nacistični vandalizem, ko se je razširila vest o podobnem zločinu — tokrat na šentrupeškem pokopališču v Celovcu. Dvakrat zaporedoma so se morali »neznani storilci« spozabiti nad židovskimi grobišči na imenovanem pokopališču, da je javnost končno zvedela za ta najnovejši primer nacističnega izživanja, kajti prvi primer so pristojne oblasti iz nerazumljivih vzrokov enostavno zamolčale.

Divjanje nepoboljšljivih nacističnih elementov v Avstriji pravzaprav niti ne preseneča več, saj se njihova izživanja v zadnjem času naravnost že vlečejo kot rdeča nit. Zlasti pa to ne preseneča pri nas na Koroškem, kjer smo v zadnjih letih doživeli že celo vrsto izbruhov oživiljenega nacizma, ne da bi varnostna oblast vsaj v enem samem primeru izsledila in primerno kaznovala storilce, predvsem pa podvzela ukrepe proti tistim, ki iz varne anonimnosti vodijo neonacistične akcije ter mladino zastrupljajo z nacistično in nacionalistično miselnostjo.

Vsekakor tudi najnovejši primer nacističnega vandalizma opozarja na nevarnost, ki je nikakor ne bi smeli več podcenjevati. Danes je še čas za ustrezne protiukrepe, toda dosedanj odnos odgovornih činiteljev do pojavov neonacizma vsiljuje resno vprašanje: Ali jutri ne bo morda že prepozno!

Val potresov v Jugoslaviji:

Dalmacija je doživela svoj Agadir

V srednji in južni Dalmaciji so prejšnji teden zaznamovali val kakih sto potresnih sunkov, med temi so bili nekateri tako močni, da so porušili cele vasi in je ostalo kakih 50.000 do 70.000 ljudi brez strehe. Nekakšno središče potresnega vala je bila Makarska, pa tudi okoliške vasi so potresni sunki spremenili v kupe razvalin, medtem ko so se prebivalci preselili v razne druge kraje Jugoslavije. Po nepopolnih podatkih je materialna škoda, ki jo je povzročil teden potresov, naravnost neocenljiva, medtem ko je življenje izgubila le ena sama oseba.

»Strašno je bilo. Zjutraj, ko je bila še tema, nas je iz nemirnega sna prebudilo grozotno bobnenje. Potem se je zemlja zatresla in kot nori smo začeli bežati na prosto. Krčki žena so se mešali z jokom otrok, židovi hiš pa so se majali in v njih so zevale vse večje razpoke...«

Tako in podobno se glasijo pripovedovanja ljudi iz prizadetega dela Dalmacije, ki so prejšnji teden doživeli svoj Agadir. Kot bi jih zadela usoda starih Pompejev, so številne vasi v Dalmaciji, deloma pa tudi v Hercegovini, ostale brez prebivalcev — žalostna slika strašne katastrofe, ki se je v kratkih presledkih odvijala ves teden. Vsak dan znova so se v prizadetih krajih od ponovnih potresnih sunkov porušile nove prej poškodovane pa tudi mnoge nepoškodovane hiše; ostali so le kupi razvalin, med katerimi so zadnji prebivalci hiteli iz vasi, da drugje najdejo streho in zavetje.

S prizadetim prebivalstvom sočustvuje vsa Jugoslavija, pa tudi iz raznih drugih držav so prispele v Dalmacijo brzojavke, v katerih se svojci in drugi zanimajo, kako je z njihovimi znanci. Po vsej državi je bila takoj uvedena obsežna akcija v pomoč težko prizadetemu prebivalstvu. Državne ustanove in razna podjetja so dali na razpolago milijonske vsote, denar, živila, zdravila, obleke in druge potrebščine pa prispevajo tudi zasebniki po vseh jugoslovanskih republikah, da bi čim bolj pomagali svojim bratom, ki so zgubili vse svoje imetje. V službi za pomoč prizadetemu prebivalstvu sta se posebno odlikovali vojna mornarica in vojska, ki sta skrbeli za evakuacijo ljudi iz ogroženih naselij. Pripravljena so bila mnoga zbirna središča, od koder prevažajo ljudi v oddaljene kraje, kjer bodo našli

Predvsem pa daje ta razvoj misliti zaradi tega, ker v EWG čedalje bolj nadkeriljujejo gospodarske vidike politični interesi, kot je to dovolj jasno pokazalo tudi sedanje zasedanje v Bruslju.

časno zatočišče. Medtem pa so gradbena podjetja iz raznih predelov Jugoslavije že sklenila, da bodo takoj začela z obnovo prizadetih vasi.

Znanstveniki zdaj razpravljajo o vzrokih tega potresnega vala in menijo, da so ti pojavi zgolj zaključna faza vdiranja jadranskega bazena. Dejansko je prišlo v Dalmaciji že večkrat do potresov in omenjajo zlasti tiste, ki so bili zabeleženi v letih 1822, 1826, 1898, 1899 in 1900.

Otvoritev Bloudekove skakalnice v Zahomcu

Zahomec pri Zilji je bil zadnje soboto in nedeljo v znamenju zimskega športa. Medtem ko je bilo v soboto tekmovanje za deželno mladinsko in šolsko prvenstvo v tekih in skokih, je bil v nedeljo na 30-metrski skakalnici dopoldan mednarodni mladinski troboj med Koroško, Slovenijo in Videmsko pokrajino in v tem okviru hkrati tudi tekma za mladinsko prvenstvo v specialnih skokih. Višek prireditve pa je bila otvoritev nove 60-metrške skakalnice.

Nad 1000 ljudi se je za to priložnost zbralo ob novo zgrajeni skakalnici, da prisostvuje VIII. mednarodni prireditvi smučarskih skokov za Ziljski pokal. Med njimi je predsednik Športnega društva Zahomec posebno pozdravil častnega predsednika Koroške in vzhodnotirolske smučarske zveze Alberta Bildsteina, njenega predsednika deželnega svetnika dr. Hansa Kerstniga, generalnega konzula FLRJ v Celovcu Borisa Trampuža ter številne skakalce iz Slovenije, Videmske pokrajine in Koroške. Navdušeno ploskanje je sledilo otvoritvenemu skoku, ki ga je izvedel član domačega športnega društva Tinki Wiegele, in se stopnjevalo ob vsakem daljšem skoku ter doseglo višek, ko je jugoslovanski prvak Božo Jemc kot prvi preskočil znamko 50 m.

Z izgradnjo 60-metrške skakalnice beleži agilno Športno društvo Zahomec pomemben napredek v svojem prizadevanju za uveljavljanje naše mladine v zimskem športu. Za dovršitev skakalnice so bili potrebni težki napori in sodelovanje številnih činiteljev, ki so ali s delom in z dobavitvijo materiala ali pa z denarno podporo pripomogli k lepi zgradbi. Zato se je predsednik dr. Janko Wiegele ob priliki podelitve nagrad po končanih prireditvah upravičeno zahvalil vsem sodelujočim, predvsem zahomški sosesčini, ki je s prvo izdatno denarno podporo omogočila začetek del, nadalje Zvezi slovenskih organi-

Južna Tirolska:

Spet znaki zaostritve

Nedavna smrt pripadnika južnotirolske manjšine, ki je baje postal že druga žrtev mučenj v italijanskih zaporih, je napravila konec kratkemu »premirju«, ki je zadnje tedne vladalo okoli vprašanja Južne Tirolske. Ne samo, da je v teh dneh na Južnem Tirolskem ponovno prišlo do dinamičnih atentatov, marveč tudi vzdušje med Avstrijo in Italijo je spet nasičeno z nevarno napetostjo.

Z avstrijske strani so bile v zvezi s smrtjo pripadnika južnotirolske manjšine izrečene ostre besede na račun italijanskih sodišč in italijanske policije. Postavljena je bila zahteva po parlamentarni preiskavi obeh primerov, ko sta že dva južna Tiroleca umrla za posledicami mučenja v zaporu. Takoj nato pa je ostro odgovorila tudi Italija. Najprej je italijanski poslanik na Dunaju izročil zunanjemu ministru Kreiskemu noto rimske vlade, v kateri le-ta trdi, da skuša Avstrija odvrniti zanimanje javnosti od njene odgovornosti za teroristične atentate na Južnem Tirolskem, pred dnevi pa je podobne trditve ponovil tudi italijanski notranji minister.

zacij na Koroškem in Zvezi slovenskih za drug za pomembne subvencije, prav tako za finančno pomoč domači strajevaški občini, nadalje dr. ing. Hermannu Kerschbaumerju za merilna dela in vodilnemu inženirju osuševalnih del na Bistrici za posodo bagerja in ne nazadnje tov. Lojzu Trunku, ki je kakor že pri 30-metrski tudi zdaj pri izgradnji 60-metrške skakalnice pionirsko sodeloval. V tej zvezi naj bo pohvalno omenjen tudi Franci Wiegele, kateremu gre v prvi vrsti zahvala, da se je dolgo načrtovano delo končno začelo in slednjič tudi izvedlo.

V enominutnem molku pa se je predsednik dr. Wiegele spomnil umrlega pionirja vseh velikih smučarskih skakalnic v svetu inž. Stanka Bloudeka, ki je tudi v Zahomcu izbral teren za obe skakalnici in napravil načrte. Zato je Športno društvo Zahomec tudi upravičeno sklenilo, da imenuje novo 60-metrško skakalnico po tem velikem mednarodnem strokovnjaku in je dr. Wiegele ob tej priložnosti sporočil sklep zbranimu občinstvu, ki ga je z odobravanjem vzelo na znanje.

Športnemu društvu Zahomec k velikemu uspehu čestitamo in želimo, da bi v smislu Bloudekovih idealov nadaljevalo svoje delo v športni vzgoji mladine ne le k še večjim športnim uspehom, ampak zlasti k medsebojnemu razumevanju in mimemu sožitju med narodi.

Jutri, 20. januarja, v celovski Delavski zbornici

tradicionalni Slovenski ples

Instrumentalni kvintet

Borisa Kovačiča

Veseli planšarji

pevske solisti in humoristi

Posebno presenečenje:

Nastop poklicnih plesnih parov, med njimi jugoslovanski državni prvak

Pogledi na leto 2000:

Ali bo hrane za 5 milijard ljudi?

Za londonski list »Sunday Times« je dr. J. Bronowski napisal daljšo razpravo o vprašanju, kako bo mogoče prehraniti 5 milijard ljudi. Toliko bo namreč štelo prebivalstvo Zemlje čez kakih 40 let in je razumljivo, da je to vprašanje začelo skrbeti sociologe pa tudi državnike. Seveda bo v tem pogledu človeštvu v veliki meri pomagal razvoj industrije, ki ga bo omogočila jedrska energija, toda kljub temu se mora človeštvu že zdaj pripravljati in razmišljati, kakšno bo življenje in kakšna bo človeška prehrana okoli leta 2000.

Človeštvo bo tedaj postavljeno pred dve glavni vprašanji: potrebe po prehrani in vprašanje potrebe po povečanju energije. Po računih izvedencev se bo prebivalstvo do leta 2000 nekako podvojilo, toda hrane bo treba zanj pripraviti več. Kajti današnje gospodarstvo nerazvite države se ne bodo mogle zadovoljiti s sedanjimi razmerami in s sedanjo hrano, ki pogosto zadostuje samo za to, da se ljudje v teh deželah obranijo pri življenju. Te dežele bodo težile za tem, da se prehrana njihovega prebivalstva izboljša, zato bo treba količino živil do leta 2000 ne samo podvojiti, ampak celo potrojiti. Kmetijstvo se bo do leta 2000 lahko toliko izpopolnilo, da bo potrebno hrano pridelalo brez radikalnih sprememb in preobrazb, toda po letu 2000 bodo za prehrano človeštva potrebne revolucionarne spremembe v pridobivanju živil.

Prav zato je potrebno sistematično raziskovanje. V resnici se je biološka revolucija že začela, zlasti glede mikrobiologije in molekularne biologije. Nadzorstvo nad biološkim okoljem nam bo prineslo temeljite spremembe tudi na področju prehrane. Danes lahko povečamo donos naših pridelkov za prehrano, kakor na primer žita, z dodajanjem gnojil. Toda poznamo tudi rastline, kakor grah in fižol, ki ne potrebujejo dušika od gnojil. Te rastline imajo namreč na svojih koreninah členke, kjer so na zalogi nekakšne bakterije, ki lahko sprejemajo dušik iz zraka in ga dovajajo v določeni meri rastlini. Nekateri izvedenci v kmetijstvu upajo, da bodo z leti odkrili, kako bi bilo mogoče vzgojiti take členke na koreninah rastlin, kjer bi lahko živele take bakterije. Tako odkritje bi silno povečalo pridelke — čez noč.

Okoli leta 2000 se bo postavilo tudi vprašanje vzreje živine v primernih količinah. Potrebovali bi primerno oblikovano žival, ki bi lahko uživala morske alge, kakor na primer išče pravičar za rilcem hrano po zemlji. Tako bi pridobili velike količine živalskega proteina in s tem obogatili vegetarijansko hrano.

Pri večanju pridelovanja hrane pa naj bi pomagali tudi fizikalni izumi. Tako bi bilo na primer treba odkriti učinkovit način, da bi morsko vodo spreminjali v pitno. Tako bi bilo z vodo, iz katere bi odstranili morskoto, mogoče namakati obširna področja na Srednjem vzhodu, ki bi tako donosala človeštvu dovolj živil za prehrano.

Izvajanja dr. Bromovskega pa so zanimiva tudi glede potreb energije. Pri današnji življenjski ravni potrebuje vsak človek toliko mehanske energije, kolikor je da na leto 5 ton premoga. Življenjska raven pa seveda v mnogih predelih sveta še ni tako visoka kot v Zahodni Evropi in v Indiji na primer ustreza trenutna poraba energije količini, ki jo proizvajata na leto pol tone premoga. Toda okoli leta 2000 se bo življenjska raven tudi v zaostalih deželah do dvignila, da bo potrebovala tudi v najrevnejših deželah energijo okoli dveh ton premoga na leto.

Tako velikih količin energije pa ne bi bilo mogoče doseči, če ne bi odkrili jedrske energije. Niti spričo najrazličnejših virov energije, kot so tradicionalna goriva, ne bi bilo mogoče doseči take količine niti ne bi mogli temnopoltih plemen nikdar dvigniti na življenjsko raven belcev. Šele okoli leta 2000 bo možno prav s pomočjo jedrske energije dvigniti življenje zaostalih dežel na današnjo raven Zahodne Evrope. Jedrska energija je nujno potrebna, ne samo, da dosežemo zadostno količino celotne energije, marveč tudi zato, da jo lahko postavimo prav tam, kjer je potrebna.

Danes je svetovno gospodarstvo skrivljeno zaradi velikih praznot v Aziji, Afriki in Južni Ameriki, ki pa so sicer polne energije. Ob koncu tega stoletja bomo doživeli pravo revolucijo zaradi uporabe električne energije v teh deželah, ker bo mogoče proizvajati električno energijo z jedrskim gorivom.

Hkrati zaradi avtomatizacije ne bodo več potrebne tolikšne množice napol izobraženih ljudi. Tovarne ne bodo več vezane na velika mesta, kjer še danes stanujejo tolikšne množice delavstva. Jedrska energija in avtomatizacija bosta porazdelili industrijo na večje površine. Tako obstaja upanje, da bo

V Jugoslaviji pripravljajo novo ustavo

Narodne manjšine enakopravno sodelujejo in sodeločajo

Kakor znano, pripravljajo v Jugoslaviji novo zvezno ustavo in hkrati tudi ustave posameznih republik. Prejšnji teden je komisija za ustavno vprašanje Zvezne ljudske skupščine, ki ji predseduje podpredsednik zvezne vlade Edvard Kardelj, po dvodnevni seji sklenila, da bo začela na osnovi gradiva, ki so ga pripravile njene podkomisije, in na osnovi pripomb izdelovati predosnutek nove jugoslovanske ustave. Da bi omogočili čim širšo in čim bolj vsestransko razpravo o novi ustavi, bodo predosnutek nove ustave v komisiji proučili šele konec februarja, takoj zatem pa ga bodo v skladu s sklepom skupščine dali v javno razpravo, kjer bodo lahko najširši krogi prebivalstva zavzeli stališče in dali predloge k novim ustavnim določilom, preden jih bo skupščina uzakonila kot novo ustavo FLR Jugoslavije. Ravno v tej javni razpravi o ustavi prihaja do izraza široka demokracija, ki ni zapisana le na papirju, marveč velja v vsakdanjem življenju.

Še posebno pa se demokracija, ki vlada v novi Jugoslaviji, kaže v dejstvu, da pri razpravah o novi zvezni ustavi in o ustavah posameznih republik enakopravno sodelujejo in sodeločajo tudi predstavniki narodnih manjšin. Za jugoslovansko pojmovanje demokracije ni važno, koliko pripadnikov štejejo posamezne narodnostne skupine, odločilno je samo dejstvo, da narodnostna skupina obstoji in kot taka mora uživati vse pravice, to se pravi, biti mora popolnoma enakopravna. Tako sta na primer v 31-članski komisiji, ki pod predsedstvom predsednika Ljudske skupščine LRS Mihe Marinka pripravljajo novo republiko ustavo Slovenije, tudi zastopnika italijanske in madžarske manjšine, čeprav šteje italijanska manjšina le okoli 3000 in madžarska okoli 12.000 pripadnikov.

To je vsekakor demokracija v dejanjih, to je resnična enakopravnost narodnih manjšin!

100 let Rdečega križa

Letošnje leto bo v znamenju 100-letnice ustanovitve Rdečega križa, humanitarne organizacije, ki po vsem svetu deluje v korist pomoči potrebnih. Stoletnico Rdečega križa bodo primerno proslavili po vseh 87 državah, ki so vključene v mednarodno organizacijo Rdečega križa. Glavne proslave pa bodo v Ženevi, kjer je sedež Mednarodnega Rdečega križa. Mednarodna razstava bo v Ženevi prirejena v času od 15. avgusta do 15. septembra in bo prikazovala vse vrste dejavnosti te organizacije. Hkrati bo od 2. do 12. septembra v Ženevi 20. mednarodna konferenca Rdečega križa, kjer bodo v navzočnosti predstavnikov vseh vključenih organizacij sprejeli za ves svet pomembne sklepe.

Kot spominski dan Rdečega križa je bil za ves svet določen 1. september 1962.

Tri različne starostne rente za delavce

Tiskovni urad Pokojninske zavarovalnice za delavce — deželni urad Graz — takole razlaga določila o pravicah do starostnih rent:

Normalna starostna renta pripada moškim po dosegi 65. leta starosti in 60. leta pri ženskah. Čakalna doba znaša 180 vračunljivih zavarovalnih mesecev, to je 15 let. Od tega mora biti v zadnjih 36 mesecih, ki niso nevtralni meseci, kakor na primer bolniško stanje ali brezposelnost, 12 zavarovalnih mesecev. Prosilec ob terminu, to je prvega v mesecu, ki mu sledi 60. oziroma 65. rojstni dan (če odpade rojstni dan na prvega v mesecu, velja ta kot termin) ne sme izvajati nobene zavarovalno obvezne zaposlitve, katere dohodki bi presekali 680 šilingov mesečno.

MALI OBMEJNI PROMET med Italijo in Jugoslavijo

V zadnji številki našega lista smo poročali o uspešnem razvoju malega obmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo, danes pa navajamo tozadovne številke za Italijo in Jugoslavijo:

V letu 1961 je potovalo v Italijo 2.294.022 jugoslovanskih državljanov, obratno pa je Jugoslovani obiskalo 1.443.238 Italijanov.

mogoče velikanske množice prebivalstva, ki jih privablja industrija, razseliti na širša področja. Ljudje bodo živeli v krajih, kjer bodo delali, in sicer v manjših mestih, ki ne bodo več drobila njihovega osebnega življenja.

Prebivalstvo Dunaja

v luči ljudskega štetja

Pri zadnjem ljudskem štetju dne 21. marca 1961 so za prebivalstvo Dunaja ugotovili naslednje zanimive podrobnosti:

Prebivalstvo avstrijske prestolnice šteje 1.627.000 oseb, med temi je 90.000 ali 5 % otrok pod 6 let starosti, 108.000 ali 7 % otrok med 6 do 14 let starosti, 326.000 ali 20 % Dunajčanov spada v starostno kategorijo od 14 do 30 let, 419.000 ali 26 % jih je starih 30 do 50 let, 287.000 ali 18 % pa 50 do 60 let, medtem ko je 390.000 ali 24 % Dunajčanov starih nad 60 let.

Z naraščanjem starosti pa narašča tudi delež žensk. Medtem ko do 30 let starosti prevladujejo še moški z 51 %, se od 30. leta starosti dalje pokaže ravno obratna slika. V starostni kategoriji od 30 do 65 let znaša delež moških le še 43 %, od 65. leta starosti dalje pa samo še 34 %. Vsak četrti prebivalec Dunaja prejema penzijo ali rento.

V zadnjih desetih letih se je med dunajskim prebivalstvom število moških dvignilo za 14.000 na 716.000, medtem ko je število žensk padlo za 3000 na 911.000, tako da pride danes na sto Dunajčanov 127 žensk, do čim jih je bilo leta 1951 še 130.

Predčasna starostna renta pripada moškim po dosegi 60. leta starosti, ženskam pa 55. leta starosti. Vsekakor je treba pri tej vrsti rente dokazati 52 tedenskih prejemkov brezposelne zavarovalnine v teku zadnjih 13 mesecev. Podpore iz brezposelnega zavarovanja, to sta brezposelna podpora ter preskrba v sili, so izenačene z bolniško podporo ali prispevkom za zdravljenje v zavodih iz bolniškega zavarovanja. Pri izpolnitvi čakalne dobe, 180 vračunljivih zavarovalnih mesecev, ne smejo biti všteti meseci prostovoljnega zavarovanja. Kakor pri normalni starostni renti, mora biti tudi pri tej dano tretjinsko kritje. Predčasna starostna renta pri brezposelnosti je mogoča le ob nadaljnjem trajanju brezposelnosti, ker ob prevzemu samostojne ali nesamostojne pridobitvene zaposlenosti odpade pravica do rente.

Predčasna starostna renta pri dolgi zavarovalni dobi omogoča postopno znižanje rentne starosti. Znižana starostna meja, pri moških 60 let in pri ženskah 55 let, bo dosežena leta 1966. V letih 1961 in 1962 morejo moški z dopolnitvijo 64. leta, ženske pa z dopolnitvijo 59. leta starosti vstopiti v rento, če imajo 420 veljavnih zavarovalnih mesecev, to je 35 službenih let. V zadnjih 36 mesecih pred rokom mora biti dokazanih 24 mesecev obveznega zavarovanja. Čakalna doba znaša prav tako 180 zavarovalnih mesecev. Vsako samostojno ali nesamostojno pridobitveno delo izključuje pravico do rente.

Zavarovalnica priporoča, da se predlogi za priznanje predčasne rente vložijo pri daljši zavarovalni dobi približno dva meseca pred terminom, da lahko pravočasno preverijo, če so izpolnjeni pogoji za priznanje rente.

DUNAJ. — Kartelna zveza dunajskih srednješolcev je na svojem nedavnem zborovanju sklenila naslednjo resolucijo: V Kartelni zvezi dunajskih srednješolcev združene srednješolske organizacije pozdravljajo hitre in odločne ukrepe avstrijskih varnostnih organov proti neonacističnim spletkam. V zvezi s to resolucijo zahteva dunajska občinska zveza policijsko preiskavo vseh študentskih organizacij, ki v svojih pravilih ne vsebujejo nedvoumnega priznanja k Avstriji. Kartelna zveza dunajskih srednješolcev spodbuja, da bi na vseh avstrijskih srednjih šolah uvedli predmet »Sodobna politična veda«, s čimer bi se učenci višjih razredov srednjih šol seznanili z vsemi pravili našega demokratskega življenja.

ZENEVA. — Po ugotovitvi Svetovne zdravstvene organizacije izkazuje Zahodni Berlin najvišje število samomorov na svetu, drugo mesto pa zavzema Vzhod-



na Nemčija. V Zahodnem Berlinu je prišlo na 100.000 prebivalcev 33,9 v Vzhodni Nemčiji pa 28,4 samomorilcev. V vsej Zahodnonemški zvezni republici pa zaznamujejo na 100.000 prebivalcev 18,7 samomorilcev. Sledijo Madžarska in Japonska s 25,7, Avstrija s 24,8, Finska s 20, Švica s 19,4 in Švedska s 18,1 samomorilci na 100.000 prebivalcev.

DUNAJ. — Dne 1. januarja 1962 je minilo 40 let, odkar je Dunaj samostojna zvezna dežela. Dunaj je deveta avstrijska zvezna dežela. Temu jubileju je župan Jonas posvetil preteklo nedeljno govorno radijsko predavanje »Dunajski problemi«. Župan je v svojem govoru prišel do zaključka, da je bila ločitev Dunaja od Nižje Avstrije pravilna.

REKA. — Ladjedelnica »3. maj« je lani zgradila in predala naročnikom sedem ladij s skupno 102.000 tonami nosilnosti. Med ladjami je tudi velik sovjetski tanker »Trud« z nosilnostjo 25.000 ton.

DUNAJ. — Avstrijsko-sovjetska družba je kozmonavta Jurija Gagarina povabila na obisk na Dunaj. Major Gagarin je povabilo prišlo sprejeti. Sedaj se bavi s vprašanjem, kdaj bi bil za predvideni obisk primeren termin ter da ustvarijo potrebne pogoje.

MOSKVA. — Pred nedavnim so začeli postavljati velik obelisk, visok približno 90 metrov, ki naj bi obeležil uspeh pri osvajanju vesolja.

LONDON. — Tri smrtno primere so doslej zabeležili v Angliji zaradi črnih koz. Sedem drugih oseb, pri katerih so vidni simptomi te bolezni, je zdaj v bolnišnici.

RABAT. — V Maroko so prispeli deli montažne bolnišnice in dispanzerja, ki ga je jugoslovanski Rdeči križ poslal alžirskim beguncem v Maroko. Montažna bolnišnica bo imela 64 postelj, dispanzer pa 87 postelj. Prav tako so v Maroko prispela jugoslovanska zdravila za alžirske begunce v Tuniziji.

ALŽIR. — Kot poroča agencija France Press, je pred nedavnim poginilo iz nekega zapora v Orleansvillu 51 Alžircev.

PARIZ. — Pred vojaškim sodiščem so obsodili na tri leta zapora in na plačilo 3000 novih francoskih frankov opata Roberta Davezlesa, ker je pomagal alžirski osvobodilni fronti.

DUNAJ. — Vodstvo avstrijske delegacije v Berlinu je dne 15. januarja prevzel legacijski svetnik dr. Peter Müller ter bo nosil naslov generalnega konzula.

WASHINGTON. — Ameriško zunanje ministrstvo je objavilo nove predpise glede izdajanja potnih listov članom komunistične partije ZDA. Predstavnik State Department je dejal, da lahko pride tudi do odvzema potnih listov vodilnim osebnostim partije.

KAIRO. — Izkrcanje britanskih čet v Jordaniji, ki so ga potrdili z več strani, obeta nov nevaren zaplet položaja na Srednjem vzhodu. Kljub britanskim zanikanjem in jordanskim uradnim izjavam, da gre samo za običajne manevre jordanske vojske, je čedalje več vesti o resničnem izkrcanju britanskih sil v krajih Jordanije.

BERN. — Švicarsko obrambno ministrstvo bo konec januarja organiziralo sestanek s predstavniki kemije, električne in težke industrije, na katerem bodo proučili finančna in tehnična vprašanja glede izkoriščanja velikih nahajališč urana, ki so jih pred kratkim odkrili v švicarskih premogovnikih.

TEHERAN. — Podpisali so francosko-afganistanski sporazum, s katerim je Afganistan dobil določeno olajšave v tranzitnem prometu preko iranskega ozemlja.

WASHINGTON. — Bela hiša je javila, da bodo trije bivši ameriški predsedniki: general Eisenhower, Truman in Hoover, stalno obveščeni o razvoju mednarodnih zadev. Načelnik tiskovnega urada Bele hiše Salinger je izjavil, da je ravnatelj centralne agencije za informacije McCome dobil nalogo v tem smislu. McCome je obiskal v Kaliforniji Eisenhowerja, potem bo obiskal Trumana v Independence, pozneje pa Hooverja v New Yorku.

RIM. — Dva senatorja južnotirolske ljudske stranke sta zahtevala od italijanskega parlamenta, naj ukaze prisilno o ravnanju z osebami, ki govorijo nemški jezik in ki so jih aretirali zaradi teroristične dejavnosti v pokrajini Balzano. To sta zahtevala zaradi tega, ker sta dve osebi umrli v zaporu v Južni Tirolski v silu mučenja na policiji.

DUNAJ. — Minister za prosveto dr. Heinrich Drimmel je dne 16. januarja praznoval svoj 50. rojstni dan. Dr. Drimmel je bil zvezni kancelar dr. Raab kot ministerialnega svetnika v prosvetnem ministrstvu dne 2. novembra 1954 imenovan kot ministra za prosveto. Dr. Drimmel se je rodil 16. januarja 1912 na Dunaju, obiskoval državno realko in leta 1936 promoviral za doktorja prava.

TORONTO. — V Kanadi je začelo stavkati 7000 delavcev Fordovih tovornih avtomobilov. Delavci zahtevajo višje mezde. Med delodajalci in predstavniki sindikatov se bila ta teden pogajanja o delavskih zahtevah.

Jutri, 20. januarja, v Celovcu:

Tradicionalni „Slovenski ples“!

Jutri zvečer se bomo spet zbrali v Celovcu, na tradicionalnem SLOVENSKEM PLESU, ki postaja iz leta v leto bolj privlačna družabna prireditev vseh koroških Slovencev, ne glede na poklic, starost ali politično usmerjenost: vsem nam je postal SLOVENSKI PLES, ki ga Slovenska prosvetna zveza letos prireja že enajstič, edinstven dogodek v letu. Hkrati pa privlači tudi mnoge pripadnike nemške narodnostne skupine, tako da je SLOVENSKI PLES v pravem pomenu besede postal v akoletno srečanje v duhu prijateljskega in mirnega sožitja med obema narodoma v deželi.

Tudi za letošnji SLOVENSKI PLES je Slovenska prosvetna zveza pridobila znane ansamble in soliste, ki bodo poskrbeli za prvovrsten spored in za izvrhano mero pristrane zabave. O priljubljeni skupini, ki jo vsi poznamo pod imenom „Veseli planšarji“, ni treba še posebej in obširno govoriti. Videli in slišali smo jih leta 1959, ko so nastopali na takratnem SLOVENSKEM PLESU, pozneje pa še ob raznih drugih gostovanjih na Koroškem, kjer povsod so si pridobili novih prijateljev. Tudi tokrat pridejo z ansambлом trije solisti: pevca Nada Markofer in Janez Jeršinovec ter humorist Korl.

Drugi ansambel, ki bo letos igral na SLOVENSKEM PLESU, je „Instrumentalni kvintet Borisa Kovačiča“. Že večkrat smo ga slišali v oddajah ljubljanskega radia, vendar je to precej mlada skupina, zato tukaj njen „življenjepi“: Ansambel se je osnoval pred dvema leti. Njegov vodja je Boris Kovačič, diplomant Akademije za glasbo v Ljubljani. Člani ansambla so deloma poklicni glasbeniki, nekateri pa tudi amaterji. Oba pevca — Stanka Gorišek in Danilo Čadež — študirata glasbo ter sta oba afirmirana v radijskih oddajah, sodelujeta tudi z zborom in z ansambli zabavne glasbe. Doselej je imel kvintet Borisa Kovačiča okoli 400 nastopov po vsej Jugoslaviji; v Zagrebu je ansambel posnel plošče, ki so že v prodaji, v kratkem pa je predvideno snemanje tudi v Münchenu. Vse skladbe, ki jih ima ansambel v svojem stalnem programu,

so delo Borisa Kovačiča, poleg tega pa igra kvintet tudi skladbe drugih avtorjev, predvsem priljubljene melodije Avsenikovega kvinteta. Največje priznanje ansamblu je nedvomno v tem, da velja za Avsenikovim kvintetom za najbolj priljubljen in

Moderna galerija v Ljubljani:

Veliki načrti za delo v letu 1962

Moderna galerija v Ljubljani, ki si je že zadnja leta pridobila ugled in sloves tudi daleč izven meja Slovenije in Jugoslavije s prirejanjem mednarodnih razstav in zlasti z organizacijo raznih umetniških razstav širom po svetu, ima tudi za leto 1962 pripravljen obsežen načrt. Predvidene so številne razstave domačih in tujih umetnikov za domačo publiko, prav tako pa tudi mnoge razstave slovenske in jugoslovanske umetnosti v drugih državah.

Največji načrt ljubljanske Moderne galerije za letošnje leto je nedvomno ureditev stalne razstave slovenske likovne umetnosti od impresionizma naprej. Takšno stalno razstavo, kot jih lahko vidimo po številnih galerijah v vseh večjih kulturnih središčih po svetu, je Ljubljana močno pogrešala in z uresničitvijo te zamisli bo Moderna galerija izpolnila eno svojih glavnih nalog. Stalno razstavo bodo predvidoma uredili do junija; zavzemala bo vse gornje prostore Moderne galerije in le še spodnji prostori bodo ostali na razpolago za razne začasne razstave in prireditve.

Se pred ureditvijo stalne razstave bo v Moderni galeriji 27. aprila odprta razstava slovenskih likovnih del o narodnoosvobodilnem boju, na kateri bodo zastopana

kvaliteten ansambel domače glasbe v Sloveniji.

Letošnji SLOVENSKI PLES pa obeta še eno presenečenje: v uvodnem kulturno-umetniškem sporedu bodo nastopili tudi trije ali štiri plesni pari, člani Plesne zveze Slovenije. Med njimi sta plesalca, ki sta si s svojo dovršeno umetnostjo priborila naslov državnega prvaka Jugoslavije v standardnih in latinsko-ameriških plesih. To so najboljši jugoslovanski plesalci, ki nastopajo tudi na evropskih plesnih turnirjih. Torej smo lahko prepričani, da nam bo letošnji SLOVENSKI PLES tudi na tem področju nudil nekaj edinstvenega.

Več ne bomo govorili, saj se boste o vsem lepem in zabavnem, kar bo nudil letošnji SLOVENSKI PLES, lahko prepričali na lastne oči in lastna ušesa, ko se bomo jutri zbrali na 11. SLOVENSKEM PLESU!

Ivan Meštrović umrl

V starosti 78 let je zadnji torek umrl svetovno znani hrvaški kipar Ivan Meštrović. Med drugim je bil dolga leta rektor Akademije za umetnost v Zagrebu, zadnja leta pa je deloval na univerzah v Ameriki. Mnoge njegove umetnišine so v jugoslovanskem Narodnem muzeju v Beogradu, pa tudi v mnogih drugih evropskih in ameriških galerijah ter muzejih. Ivan Meštrović je med drugim izdelal tudi spomenik pesnika gradiščanskih Hrvatov M. M. Miloradića.

podložniki. Pozvali so nemške plemiče v deželo in jim podelili posestva. Ko so prenehali ogrski navali (v dobi od leta 890 do leta 940), je začelo novo življenje v Furlaniji. Nosilec obnove je bil predvsem oglejski patriarh. Za obnovo pa ni bilo dovolj domačega življa, zato je moral patriarh pozvati v opustošeno deželo koloniste, med njimi še posebno Slovence. Slovenske kolonije so se vlekle vzdolž vse »ogrske ceste« od spodnjega toka Soče do Tilmenta in tudi še preko Livnice (Livenzna). Slovenci so tako ustanovili nova naselja, katerim so dali slovensko ime. Slovenske kolonije pa se niso mogle vzdržati sredi drugorodnega življa in so postopoma tonile v furlanskem morju.

Vendar so tudi po uvedbi fevdalnega sistema beneški Slovenci za časa patriarške vlade in tudi pozneje pod beneško republiko ohranili v veliki meri svojo upravno in sodno avtonomijo. Slovensčina je bila tedaj zelo razširjena tudi južno od nekdanjega obrambnega pasu »limes«, in sicer ne samo v številnih slovenskih kolonijah, temveč tudi po furlanskih vaseh. Še iz leta 1475 je ohranjena vest, da je bila poleg furlanščine tudi slovenščina domača med nižjim ljudstvom v Vidmu. Še pred letom 774, ko so še langobardski kralji vladali nad ozemljem današnje Furlanije, so tudi med Langobardi in celo na vojvodskem dvoru v Čedadu govorili tudi slovenski.

Patriarško oblast so omajali prepričali med furlanskimi plemiči, kar je izrabila beneška republika, ki je v letih 1410 do 1420 s pomočjo izdajalskega plemstva zasedla skoraj vso patriarhovino. Beneški Slovenci so bili zadovoljni z novo vlado, ki jim ni samo potrdila staro samoupravo, temveč jim je podelila še celo vrsto novih predprav zlasti gospodarskega značaja. Beneški senat je smatral beneške Slovence kot nekakšno mejo proti Avstriji.

Mir v Campoformio med Napoleonom in Avstrijo (oktobra 1797) je uničil beneško republiko in s tem tudi avtonomijo beneških Slovencev, ki so prišli pod Avstrijo; sedem let pozneje, po požunskem miru, pa pod Italijo, kjer niso zgubili le avtonomije, ampak tudi jezikovne pravice in gospodarsko blagostanje.

K zgoraj navedenim zgodovinskim dogodkom bi bilo dodati še to, da se je med beneškimi Slovenci ohranilo ustno izročilo, ki spravlja naselitev Slovencev v goratem delu dežele v zvezo s hunskim pohodom, češ da so se Slovenci umaknili iz ravnine v sedanja bivališča le v sili. Atila in njegovih Huni, ki so uničili Oglej, pa so prihrumeli v furlansko ravnino že leta 452, medtem ko piše zgodovina, da so se Slovenci (pravzaprav Slovani) pojavili na mejah nove, od Langobardov ustanovljene furlanske vojvodine, šele v šestem stoletju. Tudi Rezijani spravlja svojo naselitev v zvezo s hunskim pohodom. Zgodovina je zgodovina, toda kakor nas učijo izkušnje, je tudi ona večkrat pristranska, vsled česar si moramo večkrat pomagati z logiko, posebno takrat, kadar zgodovina molči.

Zgodovina nam na primer zelo na dolgo, široko in romantično pripoveduje o grških zavojevateljih, medtem ko nam prav nič ne pove o narodu, ki so ga Grki zasužnjili, tako da je imela vsaka grška družina na razpolago do 40 sužnjev. Prav tako je z Rimljani, ki so se pojavili takorekoč iz nič in izginili spet v nič. Kaj pa brigajo zgodovinarje vladajočih narodov sužnji, ki ne spadajo v zgodovino, saj za gospodujoče narode sužnji vendar niso ljudje.

Mi vemo iz zgodovine, kateri narodi so pred Rimljani gospodarili in vladali v Furlanski ravnini, ne vemo pa, kdo je obdeloval to rodovitno zemljo in je moral skrbeti za to, da so mogli vladajoči narodi gosposko živeti. Pač pa vemo, da so bile slovenske vase po vsej ravnini od spodnjega toka Soče do Tilmenta in celo preko Tilmenta do Livnice, kjer so še danes ohranjena nekatera slovenska imena teh vasei.

O Meštroviću gledališču:

„Z najboljšimi priporočili“

Že Ionescova satira »Nosorogi« je pokazala, da je celovška gledališka publika zelo dovzetna za sodobno tematiko. Ponovno je bilo to potrjeno ob premieri veseloigre Hansa Schuberta »Z najboljšimi priporočili«, ki jo je režirala Hertha Fauland. Schubertovo delo nikakor ni zahtevno, morda pa je prav zaradi tega našlo med publiko tisti odziv, ki je najbolj dokaz, da se v vsebino komada niso vživeli le igralci, marveč tudi gledalci. Pa kaj bi se temu čudili: »najboljše priporočilo« dejansko igra pri nas tolikšno vlogo v vsakdanjem življenju, da tega ni treba omejevati na Pöltzla; tudi marsikdo drugi se ima v resnici le »najboljšemu priporočilu« zahvaliti za svoj »stolček«, saj ni nujno potrebno, da izvira priporočilo od kakšnega ministra.

Nosilci posameznih vlog so bili dobro izbrani, posebno velja to za moške vloge, pri katerih so se zlasti odlikovali Otto Hans Böhm v vlogi glavnega junaka Pöltzla ter Hanns Eybl, Albert Tisal, Herbert Stefan in Raimund Kuchar. Izmed žensk je treba na prvem mestu omeniti Inge Bauböck kot glavno tajnico, pa tudi Hertha Fauland in Silvana Sansoni sta dobro rešili svojo vlogo, čeprav je bila več ali manj omejena le na stranske vloge. Scenerija Karla Eugena Spurnyja ter kostumi Annyje Arnoldove so se posrečeno ujemale z dogajanjem na odru.

Publika se je veliko in iz srca smejala, toda vprašanje je, če je smeh res dovolj ob tako nazornem slikanju nezdravih razmer, kot jih res dnevno srečamo v današnji klasični dobi protekcionista?!

ZGODOVINSKI RAZVOJ rezijanskega slovenskega dialekta

Drago Godina je v »Primorskem dnevniku« objavil pod naslovom »Slovenska govornica se je razlegala že v 7. stoletju v današnji Reziji« daljši članek o slovenskem narečju v Reziji, iz katerega posnemamo naslednje glavne misli:

Rezijansko narečje ni težko razumeti, posebno za Slovence v Italiji, ki več ali manj razumejo italijanski, ker je rezijansčina kar preplavljena z romanskim elementom. Zelo zanimivo pa je dejstvo, da so italijanske besede in sploh tujke v rezijanskih narodnih pesmih redka prikazen. Iz tega se da sklepati, da so narodne pesmi iz one preteklosti, ko rezijansčina še ni bila podvržena italijanskemu vplivu, to je predno je samostan v Možnici (Možac, italijansko Moggio) naselil furlanske kmete v Dolini železa (Canal del Ferro), to je v dolini reke Bele od Možca do Pontablja in v dveh manjših dolinah levobregznih pritokov Bele: Reklanice in Dunje.

Na podlagi razvoja rezijanskega narečja dokazuje jezikoslovec Fran Ramovž (Casopsis za slovenski jezik, književnost in zgodovina, VII. letnik, stran 107), da je bilo rezijansko narečje sprva deležno koroškega dialektičnega razvoja, da pa se je odrgalo in odtujilo temu središču, ker je, čeprav redko poseljeni slovenski živelj v dolini reke Bele, romaniziran in ker so zunanje okoliščine pretrgale promet

s koroškimi Slovenci v Kanalski in Ziljski dolini. Odslej je rezijanski dialekt živel svoje samostojno razvojno življenje ali pa je mogel sprejeti le še take jezikovne inovacije (obnove — op. ured.), ki so prihajale iz južne in vzhodne strani, iz beneščine ali iz severne gorščine, ker se je senkaj usmerilo prometno življenje Rezije. Ta razvojni prelom se da označiti s 13. in 15. stoletjem. V to dobo spada posest Oglejskega patriarhata, h kateremu je od konca 11. stoletja sem spadala tudi furlanska vojvodina. V začetku 15. stoletja pa je prišla patriarhova posest pod beneško republiko, vsled česar se je ojačila furlanska ekspanzija (trgovina, obrt in predvsem planšarstvo).

Rajko Nahtigal je videl v rezijansčini podaljšek sedanjih in nekdanjih, v poznejših dobah izumrlih zapadnih koroških govorov. Petnajsto stoletje je torej po Ramovžu meja med obema razvojnima epohama. Moremo pa si misliti, da so prišli Slovenci v Rezijo že takoj po prvih pohodih proti beneški ravnini (koncem 6., začetkom 7. stoletja) in to s kranjske strani, ker vemo, da v dobi 6. do 7. stoletja v alpski slovanščini, ki se je pozneje

novejša dela s to tematiko. Že prihodnji mesec bo v Moderni galeriji prirejena mednarodna razstava lesorezov. Za prvo polovico letošnjega leta pa je predvidena tudi velika razstava del Riharda Jakopiča, ki je bila v načrtu že za lansko leto.

V prostorih Moderne galerije se bodo letos zvrstile tudi razstave sodobne nemške umetnosti (ki jo v zameno za slovensko razstavo pripravlja muzej v Wiesbadenu), švedske in poljske grafike ter verjetno razstavi sodobne egipčanske in švicarske umetnosti. Med razstavljavci — posamezniki bo posebno zanimiv angleški kipar Ben Nicholson.

Moderna galerija pa bo tudi letos prevzela organizacijo nekaterih razstav slovenskih in jugoslovanskih umetnikov odnosno njihovih del v inozemstvu. Tako bo za Evropske slavnostne igre v Passau pripravila ožji izbor sodobnega jugoslovanskega slikarstva in podobno razstavo tudi za Sicilijo. V dunajski Secesiji in v Linzu bo pripravila razstavo sodobnega slovenskega slikarstva, verjetno pa tudi razstave jugoslovanske grafike na Švedskem, v Izraelu in v Venezueli. Nekaj razstav bo Moderna galerija priredila tudi v sodelovanju s Komisijo za kulturne stike z inozemstvom.

Tudi mala galerija ima velika načrte

Pa tudi Mala galerija, ki igra v Ljubljani podobno vlogo kot »Galerija 61« v Celovcu, ima velike načrte za letošnje leto. Ljubljansko publiko bo seznanjala z zanimivimi sodobnimi ustvarjalci, izmenoma domačimi in tujimi. Med drugimi bodo v Mali galeriji razstavljali kipar Džamonja, Zlatko Prica, Italijan Marini, Stojan Batič in Gojmir Anton Kos. Prizadeva pa si tudi, da bi letos razstavljalo v njenih prostorih vsaj nekaj pomembnih udeležencev lanskega grafičnega bienala.

Na braniku demokracije

Glavni odbor Zveze koroških partizanov je imel pred nedavnim sejo, na kateri so obravnavali važna in pereča organizacijska vprašanja. Spodbudno in razveseljivo je bilo, da so odborniki živahno in zelo stvarno sodelovali pri vseh točkah, ki jih je posredoval in pripravil predsednik organizacije Karl Prušnik-Gašper, ki je kot partizanski bореc precejšen del svojega delovanja in doživljenjskega opisa v knjigi „Gamsi na plazu“.

Organizacija je kot stalno zbirališče in povezava bivših partizanov potrebna, da čuva in brani ideološke pridobitve narodnoosvobodilne borbe, utrjuje demokracijo v naši ožji domovini in navezuje stike z vsemi naprednimi demokratičnimi silami v državi. Novo vzpostavljena demokratična republika Avstrija je nastala tudi po neštetihih žrtvah in trpljenju slovenskih protifašističnih borcev. Zveza koroških partizanov je izrazita antifašistična organizacija, je dejal njen predsednik, in njena naloga še ni zaključena, temveč je nujno, da ostane življenjsko prožna in ne ohromi v borbi proti porajajočemu se neonacizmu doma in v svetu.

Vsi vemo, da obstoja v Avstriji politično-nazorna smer, ki se imenuje nacionalna. Medtem ko razumemo nacionalnost na primer v Italiji ali Franciji italijansko ali francosko nacionalnost, je v Avstriji vse od časov habsburške monarhije drugače: tukaj pomeni pretirana nacionalnost nemško nacionalno in protiaustrijsko tendenco in gibanje. Tudi Hitler je svoj kader v Avstriji rekrutiral iz nacionalnih krogov, ki so vedrili v nacionalno poudarjenih Tumbundih, študentskih združenjih in drugih podobnih organizacijah. Nemško nacionalna ideologija je po letu 1945 doživela v Avstriji hud poraz, toda smrtno zadeta ni bila. V prvih letih se je začasno umaknila, skrivala in kazala, kakor da se je spreobrnila v avstrijskem domoljubnem smislu. Toda od ustanovitve VdU, predhodnice FPÖ, ki se označuje kot „nacionalna opozicija“ ter se navezuje na tradicijo v času med obema svetovnim vojnima, se spet navdušujejo za skupno nemško narodnost in omalovažujejo Avstrijo. Takšni so rjavemu nasilstvu gotovo zelo blizu ter se iz preteklosti niso nič naučili. Takšni bi bili kmalu spet pripravljene kričati: Ein Volk — ein Reich — ein Führer.

Obsojanja vredni primeri nacističnih izpadov, predvsem mladih ljudi, v zadnjem času so zelo zgovorne pričre nevarnega neonacističnega podtalnega rovarjenja.

Na branik demokracije in pravic slovenskega ljudstva in za utrditve ter za razširitev demokracije v skupni domovini Avstriji so v prvi vrsti poklicani bivši partizani v

sodelovanju z vsemi res demokratično mislečimi množicami v državi.

V tem smislu je resno in plodno potekala minula seja Zveze koroških partizanov. Iz poročila o delovanju organizacije, ki ga je posredoval predsednik, je bilo posneti marsikaj vzpodbudnega. Med drugim je Zveza priredila minulo leto tri uspele izlete, ki nedvomno utrjujejo skupno povezavo vseh bivših borcev, hkrati pa se jih udeležujejo tudi mladi njihovi svojci in se ob takih priložnostih najbolje seznanjajo z našo težko toda časno preteklostjo. Zveza zbira zgodovinske podatke o narodnoosvobodilni borbi na Koroškem ter je predsednik pozval vse, da pri tej pomembni dokumentaciji sodelujejo vsi, da se dogodki naše borbe omejo pozabljenju ter ohranijo tudi poznim rodovom. Predsednik je tudi povedal, da je notranje ministrstvo sporočilo, da je pripravljeno obnoviti razstreljeni partizanski spomenik v Št. Rupertu. Zveza bo postavila tudi spomenik padlim borcem v Borovljah.

V diskusiji so odborniki iznesli mnogo koristnih misli ter napotil in naloga organizacije je, da dobre sklepe po možnosti tudi izvede. Vedno pa velja, da odbor sam ne zmore vsega, le sodelovanje vseh članov z odborom more roditi zaželjene uspehe.

Šmarjeta nad Pliberkom

V ponedeljek smo na šmarješkem pokopališču položili v domačo zemljo k večnemu počitku Lucijo Kos iz sorodstva znane Kosove družine v Šmarjeti. Njen brat Janez, ki je umrl pred nekaj leti, je vsem v dobrem spominu, koliko se je po svojih močeh in iz globokega prepričanja prizadeval za vse naše skupne koristi, kjer koli je smatral za potrebno ter so bili uspehi njegovega truda tudi vidni.

Tudi njegova sestra Lucija je bila zavedna slovenska žena. Svoj prirojeni in nepokvarjeni čut za resnico in pravico je izkazovala vedno, predvsem tudi v času nacističnega nasilja nad našim ljudstvom. Po svojih močeh in z odprtim srcem je podpirala borbe proti fašizmu in zaradi tega doprinesla na svoja stara leta ogromno trpljenja za obstanek in lepšo bodočnost našega ljudstva na Koroškem. Na klancu žrtev in trpljenja so za časa hitlerjanskega trinošstva gestapovci pobrali tudi šestdesetletno Lucijo in jo trpinčili, vlačili in zadrževali po nacističnih taboriščih vse do zloma „fisočletnega rajha“.

Vrnila se je, toda kakor je bila prej po naravi krepka, z zlomljenim zrahlijanim zdravjem. Skromno se je preživljala z invalidsko podporo v svoji bajti visoko v Šmarjeti. Prej pa je bila znana kot zelo marljiva nabiralka našega gozdnega sadeža črnice. Iz teh je znala našgati odlične črničevce, po katerem je slovela v vsej tudi oddaljenejši okolici. Ni bilo lahko to delo, toda pokojna Lucija ga je ljubila in prenašala nešteto jerbasov olivnato črnih črnic ter napolnila z njimi več sodov. Mnoge noči je presedela v „žganjarnici“ in kuhala pristen črničevce, za katerega je imela odjemalce pri ljudeh različnih socialnih stopenj, ki so njen izdelek vsi hvalili. Prav v poletju so jo odgnali iz sončne Šmarjete v pregnanstvo v tuji svet in s težkim srcem

Pustna veselica slovenskih in hrvatskih akademikov na Dunaju

Prvič je letos priredil Klub slovenskih akademikov na Dunaju pustno veselico — ples — v širšem obsegu. Prireditve sta pripravila Klub slovenskih akademikov na Dunaju in Hrvatski akademski klub (gradiščanski Hrvati), dvorano za ples pa je priskrbel znani dunajski mecen slovenskih študentov p. Ivan Tomažič. Na prireditve so povabili tudi na Dunaju živeče Slovence in Hrvatce.

Prireditve, ki je bila prejšnjo soboto, je bila posrečena ter je nad vse dobro uspela. Zelo številna je bila udeležba študentske mladine in druge publike Slovencev in Hrvatov na Dunaju. Navzoče goste sta pozdravila predsednika obeh klubov, akademika Feliks Bister in Ante Fazekas. Lep doprinos k prijetnemu razpoloženju sta doprinesla pevski zbor slovenskih akademikov in omizje hrvatskih študentov, omeniti pa ma-

Skoraj neverjetno pa je vendar resnica

»Hočete lepo knjigo?« S temi besedami me je onega dne sredi Pliberka ustavila ženska srednjih let, ki je nosila v roki zavitek. Ker sem v knjige naravnost zaljubljen, je njeno vprašanje takoj vzbudilo moje zanimanje in sem si nekoliko bliže ogledal knjigo, ki mi jo je molela pod nos. Bila je to zajetna, več strani obsegajoča knjiga velikega formata, prekrasno vezana v usnje. In njen naslov se je glasil »Sveto pismo«. Seveda sem bil prepričan, da je to kakšna izdaja celovške Mohorjeve, toda kaj mislite, kakšno je bilo moje začudenje: knjiga je bila izdana v Jugoslaviji!

Tako nam je pred kratkim pripovedoval znanec iz Podjune, ko se je po opravljenih poslih v mestu zglasil na kratek obisk še v našem uredništvu, da si izmenjamo voščila za praznike. Verjeli smo mu, da je bil začuden, ko je tistega dne tako rekoč sredi ceste videl in slišal, kakšne knjige izhajajo v Jugoslaviji, torej v tisti državi, o kateri gotovi ljudje pri nas na Koroškem trdijo, da preganja vero in duhovnike. Kdor je že sam bil v Jugoslaviji, tem lažem seveda ne bo nasedal, toda je še dovolj tudi takih, ki vsaj »na tihem« verjamejo nepopoljšljivim hujskačem in so potem razumljivo presenečeni, ko zvedo za resnico, ko spoznajo dejstva.

In dejstvo je, da je lavantinski škof dr. Držičnik v Mariboru v zadnjih dveh letih z dovoljenjem in ob izdatni podpori pristojnih oblasti poskerbel za novo izdajo slovenskega prevoda »Svetege pisma«, ki je izšel v več delih in sicer v opremi, kot ga niti v tako »vernici« Avstriji nimamo.

Skoraj neverjetno — pa je vendar resnica!

je zapuščala ljubljene zelene gozdove, kjer je prav ta čas že skušal dozorevati črnični sad. Svoj kvaliteten pridelek je prodajala, mnogokateremu znancu pa ga je natočila kozarček iz pristne domače slovenske gostoljubnosti.

Ko so ji moči popolnoma opešale, je zanjeno skrbela Gutovnikova družina in jo končno vzela na dom, kjer jo je po dolgotrajni mučni bolezni smrt rešila trpljenja.

Pokojna Lucija Kos naj v miru počiva v dragi domači zemlji, za katere osvoboditev izpod nacističnega škornja je tudi ona doprinesla svoj dragocen delež trpljenja.

Lovski večer pri Jurju

Običajni lovski ples pravzaprav ni bil. Precej so že plesali, toda bilo je bolj in lahko trdimo zelo posrečeno družabno srečanje lovcev libuškega lova, ki so v razigrani, pristržni družabnosti preživeli prijetne ure v pozni nočni čas, nekateri vsi dolgo zimsko noč, ki pa je skoraj še prekmalu minula, da so jo nategnili še v beli dan.

Lovci so posebne vrste ljudi. Kadar pridejo skupaj, se imajo toliko pogovoriti, da oni, ki ni lovec, ne sledi lahko vsemu in pogosto ne more razločiti, če so pripovedovane dogodivščine resnica ali lovska la-

tinščina — duhovite izmišljotine. Eno pa brez dvoma odlikuje lovec, namreč da gojijo med seboj iskreno tovarišstvo in so na splošno dobrohotni ljudje. In ni čudno, kdor je zares pravi lovec, ljubi temni gozd in sploh naravo ter štirinogalo in perutninarsko divjad, ki poživlja naše gozdove in polja. Lovci ne ubija divjačine nesmiselno, temveč jo odstreljuje smotno in skuša njeno število ohraniti na ustrezni višini. Pozimi pa poskrbi tudi za primerno krmo gladujoči in prezebajoči divjadi.

Kdor ljubi naravo ter življenje v gozdu in livadi, je tudi dober človek ter ceni in spoštuje vse dobro tudi v sočloveku. Razen gospodarske koristi je prav v tem tudi plemeniti moralna vsebina lovstva.

Pri Jurju v Šmarjeti, na domu kmeta Zepa Bromana in njegove žene Micke, Milačeve hčerke z Blata, so za lovski večer vse prvovrstno pripravili. V prijetnih prostorih je vladala neprisliljena domačnost, kuharce pa so, kakor so dejali tudi zahtevni gostje, odlično in izvrstno pripravile »pražo«. Vsem je teknilo odlično, gospodar Zep pa je čisto odprl pipo v sodu v kleti in nosil na mize dober domač sadjevec.

Lovci, ljudje različnih barv, narodnostne zavesti in prepričanja, so se srečali na tem večeru. Lepo so se med seboj razumeli — zakaj bi ne moglo biti vedno tudi v vsakdanjem življenju tako, mirno prijateljsko sožitje in medsebojno spoštovanje vseh v lepi skupni naši domovini!

Z Gur ...

Zvesta bralka in sotrudnica z Gur želi Slovenskemu vestniku v novem letu prav tako veliko koristnega uspeha ter se zahvaljuje za vse lepo in zanimivo, kar list prinaša teden za tednom na domove. Želi še več ženskega branja, kjer naj bi se oglašale žene z Gur, iz Podjune, Roža in Zile. Navdušena je tudi nad knjižnim darom SPZ, posebno hvali Koledar, ki vsebuje precej prispevkov izpod peres znanih domačinov.

... in izpod Turja

Oglasila se je v rodni vasi pri znanki iz mladih let. Med kramljanjem pravi znanka, če ji je znano, da je v vasi v štirih kmečkih hišah pet vdov. Vdova je tudi njena hčerka Hanca, odkar se je pri vseh priljubljeni in skrbni mož smrtno ponesrežil. Mlada vdova je hotela kmetijo opustiti, toda SKZ v Celovcu ji je namero odsvelovala, ker bi bilo škoda lepo urejene kmetije. Zeleti je le, da bi Hanca našla drugega moža, ki bi bil prav tako pošten in marljiv, kakor je bil prvi.

Nadalje sta ugotovili, da je v vaseh Otož, na Gori, Zgornja Vesca, Koviče, Zeluče in Branča vas 38 vdov in 7 vdovcev. Sklepa, da je to vsekakor zanimivo razliko pripisati temu, da so možje povečini starejši kakor žene, mnogi umrejo predčasno zaradi prestanih vojnih posledic, zaradi pija in kajenja ter nezgod pri poklicnem delu.

Žitrajčan Jakob Zec umrl v Mariboru

Pred nedavnim so se na pobreškem pokopališču v Mariboru poslovili od Jakoba Zeca, rojenega pred 71 leti v Žitari vasi na Koroškem. Po poklicu je bil finančni preglednik, zadnja leta v pokoju.

Pogrebni svečanosti so se poleg sorodnikov v Mariboru udeležili tudi sorodniki iz avstrijskega dela Koroške. Na pogrebu so bili tudi mnogi njegovi stanovski tovariši in člani Kluba koroških Slovencev. V imenu Kluba se je njegov predsednik Tone Brandner z globoko občutenimi besedami poslovil od zaslužnega pokojnika. Med drugim je poudaril njegovo ljubezen do rodne grude, ki jo je ves čas življenja izkazoval v dejanju, to se pravi s svojim delom. Po glasovanju je moral kakor mnogo drugih zapustiti svojo ožjo koroško domovino. Preselil se je v Jugoslavijo, ki mu je postala druga domovina. Živel in služboval je ves čas v Mariboru. Od vsega začetka svojega bivanja v tem severnem slovenskem mestu je bil član Kluba koroških Slovencev. Ko je bil že bolan, je še vedno prihajal na mesečne klubske večere.

V zadnje slovo mu je zapel stanovski pevski zbor in številni venci, položeni na njegovo gomilo, so pričali, kako je bil pokojni Jakob spoštovan in priljubljen v slovenskem dravskem mestu. Pokojnega Jakoba Zeca bomo ohranili v lepem častnem spominu.

NAGRADE ZA PRIDNE UGANKARJE

Slišali smo pripombe, da je bila letošnja noveletna nagradna križanka pretežka. Morda res drži, da je vsebovala nekaj besed, ob katerih se je spotaknil marsikateri reševalec. Toda v splošnem lahko ugotovimo, da so nas poslani rešitve v tem oziru precej pomirile, saj smo ugotovili razmeroma malo napak. Pogrešali smo sicer nekatere stare in stalne ugankarje, zato pa so se v krog reševalcev vključili mnogi novi, ki jih ob tej priložnosti še posebno pozdravljamo. Prepričani smo, da bomo tudi z njimi postali dobri prijatelji — ne glede na to, ali jim je bila sreča tokrat naklonjena ali ne. Vsak pač ne more prejeti nagrade, sicer bi jih morali razpisati mnogo, mnogo več. Zato pa starim in novim prijateljem obljublamo, da bomo čim prej spet objavili kakšno uganko in seveda tudi razpisali nagrade.

Zdaj pa še nekaj besed o glavnih napakah — predvsem v pouk tistim, ki so jih zagrešili, da se jim bodo v bodoče pravilno znali izogniti:

Največ napak je bilo narejenih pod 35. vodoravno, kjer se je vprašanje glasilo „zagrebsti“, in 33. navpično — vprašanje „predpona“. Gotovo drži, da se namesto „zagrebsti“ popolnoma pravilno lahko reče tudi „zakopati“. Toda kdor je tako mislil, je v konkretnem primeru zagrešil napako pod 33. navpično, kajti predpona ni „sa“ marveč „so“ in pravilni odgovor na vprašanje pod 35. vodoravno se torej glasi „pokopati“.

Drugo precej pogosto napako smo ugotovili pod 20. navpično. Pripetila pa se je samo reševalcem iz sosedne Slovenije, ki so pod 20. vodoravno zapisali kot kratico za „konjsko silo“ KS in s tem umetno krmilo Perovit preimenovali v Kerovit. Vendar smo jim morali to napako spregledati in sicer iz dveh vzrokov: v slovenščini se pravilna kratica za „konjsko silo“ glasi KS, medtem ko je pri nas udomačena kratica PS nemškega izvora (Pferdestärke); podobno pa je tudi krmilom Perovit, ki je splošno znano in razširjeno le pri nas, ne pa v Sloveniji.

Dovolj tega. Povedati vam hočemo, komu se je tokrat nasmehnila sreča, da je bil izžreban za nagrado:

Stanko Srienc, Obirsko;
Ana Krainer, Goselna vas;

Kristi Schellander, Bistrica pri Št. Jakobu;
Stanko Logar, Kranj, Levstikova 1;
Franc Haderlap, Celovec, Tarviserstr. 16

Vsak izmed navedenih prejme po eno lepo slovensko knjigo in nagrajence, ki so doma na Koroškem, prosimo, da svoje nagrade vsaj do konca tega meseca dvignejo v uredništvu, nagrado reševalcu iz Slovenije pa bomo poslali po pošti.

In zdaj še pravilno rešitev križanke, posebno za tiste, ki so zagrešili kakšno napako, da bodo videli, kje so ga „polomili“. Pa brez zamere, prihodnjič bo gotovo že boljši šlo, saj tudi za ugankarje velja staro pravilo: iz napak se učimo!

Vodoravno: 1. košenina; 14. olatovi; 15. karotin; 16. Morava; 17. bogata; 18. ujet; 19. gorato; 20. PS; 21. Nina; 22. bodato; 23. ser; 24. Ita; 25. koraki; 26. pire; 27. ki; 28. ločila; 29. ponoč; 31. sokovi; 32. Justina; 33. silovit; 34. idioma; 35. pokopati.

Navpično: 1. komunikeji; 2. olojiti; 3. šarena; 4. etata; 6. Iva; 7. ni; 8. žagati; 9. Erato; 10. loto; 11. Ita; 12. mi; 13. onesrečiti; 15. koraka; 17. bodalo; 19. gorila; 20. Perovit; 22. bočena; 23. sinova; 25. kosim; 26. pokop; 29. polo; 30. vsi; 31. sik; 33. so.

Voščilo (8. in 30. vodoravno ter 5. in 28. navpično): Želimo veselo novo leto.

Miniaturna žarnica

V laboratorijih firme »General Electric« v Clevelandu (ZDA) so naredili novo vrsto žarnice, ki prekaša dosedanje tako po svetilnosti kot po miniaturizaciji. Nova žarnica, tako imenovani »Lucalox«, je cevka iz polikristalinične keramične snovi s primesmi aluminija, ki je napolnjena s parami cezija. Te pare se svetlikajo, brž ko steče skozi njega električni tok.

»Lucalox« je tako velik kot običajna cigareta in ima tudi takšno obliko. Njegova svetilnost pa je enaka svetilnosti običajne žarnice za 120 watov.

Med največjimi hoteli

Največji hoteli na svetu so vsekakor v Združenih državah Amerike. Enega izmed najmodernejših so zgradili leta 1955, nedaleč od Hollywooda v Kaliforniji. Hotel ima osem nadstropij, njegova izgradnja pa je stala 15 milijonov dolarjev.

Smatrajo, da po moderni opremi in napravah prednjači samo neki hotel v New Yorku. Ta je pripravljen za sprejem večjih skupin in v njem često bivajo šefi tujih držav in državne delegacije.

Drugi hotel, oddaljen kakih šest kilometrov od mesta Houston v Teksasu, ima tisoč sob in vso opravo. Pod hotelsko zgradbo

Če ne veste:

Najmočnejši toni, ki jih lahko izvabimo iz velikega koncertnega klavirja, ne prekašajo jakosti 70 do 90 decibelov, kar pomeni, da z njimi nikakor ne moremo povzročiti okvar na človekovem ušesu.

Ortopedi so ugotovili, da bi otroci in tudi odrasli morali vedno tako stati in hoditi, da bi skoraj vso telesno težo nosile pete. Prenos teže na prednje dele stopala (visoke pete pri ženskih čevljih) povzroča večje ali manjše spremembe organizma, ki so vedno škodljive.

Mravljje imajo dva želodca. Eden jim služi za lasno prehrano, drugi pa je nekakšno skladišče, kamor spravljajo hrano za vse — tako zase kot za druge mravlje iz tistega mravljišča.

Obolenja žilne žleze (tiroidea) so dosti bolj pogostna kot obolenja vseh drugih endokrinih žlez hkrati [endokrine žleze so tiste z notranjim izločanjem].

Zivorejske statistike vedo povedati, kje je mlečnost krav največja. Dežele, kjer so to dosegli [bodisi z ustrezno krmo in drugimi najboljimi pogoji], si takole sledijo po vrsti: Nizozemska, Danska, Belgija, Zahodna Nemčija, Velika Britanija in ZDA.

Poraba lesa za izdelavo tako imenovanega roto-papirja [papirja za tiskanje časopisov] je po vsem svetu velikanška. Za dnevnik, ki izhaja v pol milijonski nakladi, porabijo vsak teden toliko papirja, da morajo za njegovo proizvodnjo posekati skoraj 40 ha gozda!

Japonska supertankerja

V dveh velikih japonskih ladjedelnicah so začeli graditi dve največji ladji na svetu. Gre za mogočna supertankerja, ki bosta imela vsak po 130.000 ton nosilnosti. Ta tankerja bosta tako velika, da ne bosta mogla pluti skozi Panamski ali Sueski prekop, ampak bosta prevažala nafto samo od Arabije do Japonske. Trenutno največji ladji na svetu sta tankerja »Universe Apollo« in »Universe Daphne«, ki so ju tudi zgradili na Ja-

je urejen bazen za plavanje, dolg 50 in širok 43 metrov.

Za največji hotel smatrajo hotel Conrad Hilton v Chicagu. Ta ima 3000 sob, razen tega razpolaga še s 30 saloni in s sedmimi saloni za sprejeme in prirejanje plesov. Hotel je bil zgrajen leta 1927 in je še izredno dobro ohranjen.

Nedavno pa je bilo objavljeno, da bo v Moskvi zgrajen luksuzni hotel s 3400 sobami. Imel bo 12 nadstropij in v sredini zgradbe stolp z nadaljnimi 20 nadstropji. Predvidevajo še, da bo ta hotel imel razen tega koncertno dvorano za tri tisoč poslušalcev in nekaj kino dvoran ter trgovski center.

Njun tovariš Walter je bržkone že držal bencinsko ročko in čakal, da zažge trnov zid. Tedaj pa se je pripetilo nekaj nepričakovanega. Po mestu so zatulile sirene.

Celo Indijankina bronasta polt je hipoma pobledela. To je pomenilo alarm. Nekaj se je moralo pripetiti! Ko so umolknele sirene, so vključili silno močan zvočnik, ki je zabučal čez vso naselbino. S pridržano sapo so prisluhnili.

„Pozor — alarm v Ipsilonu! Pozor — alarm v Ipsilonu! Radijsko poročilo iz San Juana: sovražna enota pod vodstvom Birgerja Mundusa prodira proti Ipsilonu. Smer in druge podrobnosti še niso znane. Računati je z napadom. Takoj zasedite mesta ob raketah in ob radarskih napravah. Zaprite vse dohode. Podvojite straže. Vsi piloti-lovci naj nemudoma odidejo na letališče. Sicer ne sme mesta nihče zapustiti. — O nadaljnjih dogodkih vas bomo sproti obveščali!“

Zvočnik je obmolnil. Z Normanovega čela je lil znoj.

„Razumete?“ je vprašal angleško.

„Popolnoma!“ je odvrnil Mundus in si hladnokrvno našal cigareto. „Gospa županja iz San Juana je bržkone obiskala v zaporu Diaza. Ali ga je hotela samo jeziti ali kaj drugega, ne vem. Vsekakor pa jo je inteligentni možak pretental. Bržkone je kam skrnil radijski oddajnik in nato nemudoma sporočil Borriesu to, kar je vedel ali samo slutil. Ko bi zamudili en sam dan, bi se nam napad izjalovil. Sedaj smo pa za nekaj konjskih dolžin pred njimi in utegnemo dirko dobiti. — Sicer pa, kmalu bo polnoči.“

Vstal je, si poveznil na glavo klobuk, ugasnil luč in stopil k oknu. Pogledal je proti desni; ni mu bilo treba dolgo čakati. Walter se je vestno lotil dela. Temnordeče je zasijalo nad trnovim zidom. Pregrada je gorela!

ponskem in eta začela voziti šele pred nekaj meseci.

Nova supertankerja bosta lahko prepeljala vsak po 900.000 sodčkov nafte. Dolga bosta približno 300 m, široka okoli 50 m, visoka (od koblice do krova) pa približno 20 m. S pogonskimi motorji po 28.000 KM bosta razvijala hitrost 16 morskih milj na uro. Smisel gradnje takšnih morskih velikarov se skriva v gospodarnosti. Proračuni namreč kažejo, da bosta oba supertankerja za približno 30 % gospodarnjša od tankerjev z nosilnostjo po 45.000 ton.

Razna pomirjevalna sredstva stopnjujejo učinek alkoholnih pijač

Ker je med krivci prometnih nesreč na prvem mestu človek, bodisi voznik, bodisi pešec — mora medicina proučevati vse v zvezi s povzročitelji in z vzroki nesreč v prometu, in sicer zadnja leta zaradi motorizacije zlasti na cesti. Po statističnih podatkih je petina vseh prometnih nesreč posledica alkohola; te nesreče so po navadi hujske od onih, pri katerih alkohol nima prstov vmes.

Natančne raziskave kažejo, da postane človek za krmilom in sploh v prometu nezanesljiv že zaradi majhnih množin alkohola v krvi (pol do ene tisočinke), in sicer v 55 do 85 odstotkih primerov. Tudi pri manjših koncentracijah (petina do tretjina tisočinke) človek ne vozi tako varno kot tisti, ki sploh ni pil alkoholne pijače. Voznik zlabka izgubi prisotnost duha in bladnokrvnosti, ne more pravilno preceniti nenaadnih položajev, precenjuje svoje sposobnosti, razen tega pa mu popusti refleksi. Pri nadaljnji koncentraciji alkohola v krvi (do dveh tisočinke) se nevarnost prometne nesreče ne povečuje, s čimer dokazujemo, da so posebno škodljive prav majhne množine alkohola. Najpogostejše so tiste hujske nesreče, pri katerih imajo povzročitelji v krvi do 2 tisočinke alkohola. Nasprotno je pri pešcih, pri katerih se nevarnost prometne nesreče stopnjuje vzporedno z naraščanjem alkohola v krvi.

V zvezi s prometnimi nesrečami proučuje medicina zadnje čase tudi učinek tako imenovanih pomirjevalnih sredstev, ki ugodno vplivajo na živčevje, vendar pa lahko delujejo tudi uspavalno, tako da človek postane v določenem smislu ravnodušen do dogajanja v okolici. Nekatera druga zdravila, na primer tista za zmanjševanje teka, posredno zmanjšujejo količino sladkorja v krvi, zato postane tak človek nemiren, nezanesljiv ali nezdravo vesel, posledica pa je prevelika drznost med avtomobilsko vožnjo.

Alkohol stopnjuje učinek vseh teh zdravil, saj je znano, da se učinek različnih mamul na organizem seštevava, rezultat vsega pa je — tudi prometna nesreča na cesti. Spričo tega je treba upoštevati, da človeku, ki jemlje razna pomirjevalna sredstva ali zdravila proti bolečinam, škoduje za krmilom že tista mala množina alkohola, zaradi katere bi se vozniške sposobnosti sicer zdravega človeka ne zmanjšale tako zelo, da bi po vsej verjetnosti povzročil nesrečo na cesti.

Kmalu zatem je nekdo zaklical: „Ogenj!“ Mesto je zavalovilo. Ponovno so zatulile sirene.

Iz hiš in bungalovov so tekali ljudje. Gasilske enote so drvele čez livade in pečene poti, brtele so motome brizgalne. Ljudje so hrupno vrveli sem in tja. Glasen vik in krik se je razlegal skoz noč. Zvočnik je kričal navodila in povelja.

Položaj je bil nadvse ugoden. Ponovno je Mundus zabičal dekletu, naj bo pripravljena na beg, pripravil je browning in skočil z Normanom v gnečo. Zavarovala sta se samo tako, da sta si potegnili krajce klobukov niže na obraz.

Med zbegano množico sta stekla proti piramidi, ki jo je Indijanka označila za „žensko poslopje“. Siroko stopnišče je vodilo do precej majhnih vhodnih vrat. Bila so odprta. Dve ženski sta stali ob vhodu in živahno razpravljali o požaru in nenaadnem preplahu. Osuplo sta pogledali neznanca.

„Kam pa, senores? Tam doli gori in ne tukaj! Saj menda hočete gasiti!“ je rekla ena izmed njiju dokaj ošabno.

Takoj zatem sta začutili na prsih hladno cev browninga.

„Jezik za zobe, sicer bo pokalo. Nazaj, golobički, nazaj! Sedaj pa naglo — kje je klet, v kateri je zaprt Američanka? No, bo kaj?“

Obe ženski sta se neznansko prestrašili in niti pomislili nista, da bi ugovarjali ali se celo upirali. Spustili sta ju v piramido in jima molče pokazali ozke kamenite stopnice.

„Izvolite, dragi dami, prednost imata!“ jima je pomignil Mundus z revolverjem in ženski sta ko prestrašeni kokiši stekli po stopnicah navzdol.

Povsod so gorele električne luči in stara zgradba s pi-

CLAUS EIGK:

dan nič



In tega moža je imel za enakovrednega tekmečal. Skoraj škoda se mu je zazdelo razstrelilnih nabojev. Toda bila sta že naravnana, vžigalna mehanizma sta tekla — in čemu si ne bi privoščil veselja, vreči Borriesa iz postelje? Malomarno je odložil bombi in nemudoma odšel s kočljivega prostora.

Previdno se je vračal proti koči in varno prispel k mali Indijanki, ki ga je zvesto čakala.

Norman se medtem še ni vrnil. Njegova pot je bila daljša in naloga težavnejša. Preteklo pa je pol ure in tiho ter radostno je tudi on stopil v sobo.

Opravil je dobro. Zavoljo posebnega načina, po katerem so zgrajene vse atomske centrale, ni mogel nabojev odložiti v notranjosti. To je Mundus že predvidel in mu je zato nasvetoval najboljše mesto. Vsekakor bosta eksploziji popolnoma razružili vhod in centrale mesece dolgo ne bodo mogli uporabljati.

Potem ko sta se o vsem podrobno pomenila, jima je India pripravila izdatno, tečno večerjo.

Čprav je bil dokaj razburjen, je Mundus jedel s precejšnjim tekom. Norman svoje živčnosti ni mogel tako dobro zakrivati.

Precej neprijetno je kazalo, ko je poskušal neki Indijanec priti k njeni gostiteljici v vas. Dekle pa se ga je hitro znebil. Razen kopice krepkih indijanskih kletvic je fantu prifrčal na glavo še težak lonc in nočni ljubimec se je moral jadrno posloviti.

Minila je enajsta ura. Bližal se je dogovorjeni čas.

Zanemarjeni otroci

Ne le v mestu, ne le na deželi. Žal povsod obstaja problem zanemarjenih otrok. Zanemarjenih glede prehrane, zanemarjenih v vzgojnem, zanemarjenih v moralnem smislu.

Marsikateri starši so na videz na zunanjo prav solidni. »Nosijo se«, kakor pravimo, in človek bi jim težko oponesel krivico, ki jo počenjajo nad svojimi otroci. A vendar je zanemarjenje otrok tako jasno, da to okolica vsakodnevno opaža.

Drugi pa sodijo v popolnoma drugačno vrsto. Skrb za otroke jim je deveta briga. Otroci so jim v breme. Svojih dolžnosti se enostavno ne zavedajo. Kakšni bodo zrasli in kaj bo iz njih postalo, jim je vseeno. Trdimo lahko, da je pri veliki večini v ozadju alkohol in zopet alkohol. Ti starši (če to ime sploh zaslužijo) uničujejo s pijačo ne le sebe, temveč tudi otroke. Hudo je zapisati, a vendar je res, da so še kar srečni tisti otroci, kateri so vdan pijači le eden od roditeljev. Pravo gorje je, če sta pijanca oba! V teh primerih so otroci neizbežno izročeni gotovemu propadu.

Vprašanje je, kako preprečiti zlo. Dvomimo, da bi pri malomarnih, brezvestnih roditeljih kaj zalegla predavanja za starše. Saj se jih za gotovo ne bi udeležili! Mnogo več bi pomagalo nadzorstvo s strani socialnih ustanov. Toda kdaj bo prišel čas, ko bomo imeli toliko socialnih delavcev, da se bodo lahko brigali za vse, res za vse v kateremkoli oziru zanemarjene otroke?

In še nečesa ne smemo pozabiti. Namreč, da se okolica vse premalo zanima za zanemarjene otroke v svoji bližini. Marsikje, kjer zlo le ni še preveč razrašeno, bi pomagal opomin, opozorilo, prigovarjanje dobre znanke, pametnega delovnega tovariša. Tako pa

Ali je DDT zdravju škodljiv?

Od druge svetovne vojne se je uveljavilo prepričanje, da je DDT najučinkovitejše in najbolj praktično sredstvo za uničevanje mrčesa. Pri tem pa so kot glavno prednost tega sredstva vselej poudarjali, da zdravju ni škodljiv.

V praksi pa se je pokazalo, da ta domneva ne drži. Čeprav učinka DDT na človekov organizem še vedno niso dovolj pojasnili, pa so vendarle ugotovili, da utegnejo biti tudi manjše količine DDT v določenih pogojih organizmu škodljive.

To velja predvsem za raztopino DDT v olju, katero lahko koža vsrka. Prav tako so opazili tudi, da deluje 2-‰ raztopina DDT kot strup na ljudi, ki so si poprej namažali kožo z oljem ali pri katerih je bila velika površina telesa izpostavljena visoki temperaturi ali razmeroma visoki vlažni. Pri teh ljudeh so opazili nekatere količine v udih, močnejše v vidu in sluhu, bolečine v želodcu, strah brez vzroka itd. Razen tega so ugotovili, da lahko doza 3 do 6 gr DDT, če prodre v organizem, povzroči smrt.

Mnogi znanstveniki, ki so proučevali škodljivi učinek DDT na zdravje ljudi, so ugotovili, da so ptice, ki so požrle z DDT uničene žuželke, kaj kmalu poginile. Razen tega je dokazano, da utegne biti mleko iz hlevov, ki so jih razkužili z DDT, ali od krav, ki so jih posipali s tem sredstvom, nevarno zdravju odraslih, zlasti pa otrok, katerih organizem je veliko manj odporen.

Priporočljivo je, da se pri uporabi DDT izognemo slehernemu mazanju kože z maslo ali oljem, da odprte rane dobro zaščitimo, pri delu s tem praškom pa je treba uporabiti maske proti prahu in zaščitno delovno obleko.

Seveda pa vsi ljudje niso enako občutljivi za DDT. Toda v nekaterih primerih ne opazimo škodljivega učinka DDT več mesecev.

Dr. D. S.

Dekle in naočniki

Dekletu, ki nosi naočnike, včasih ni prav lahko. V družbi, na plesu se ji zazdi, da je zapostavljena. Plehki fantje ji radi vržejo v obraz »špeglarco«, pa je tu obup. Ali je upravičen?

Vodilna francoska ženska revija piše:

Naučite se, kako se izbirajo pravi naočniki, kajti naočniki naj bodo poslej zaveznički vaše lepote. Če jih potrebujete, ne čakajte niti dneva, da bi si kvarili vid brez njih. Zastarela je napačna nečimrnost, ko je dekleta rejela zmerila, kakor da bi si nataknila naočnike. Starokopitna je misel, da so naočniki namenjeni le ljudem »določene starosti«. Človek lahko v vsaki življenjski dobi slabo vidi, človek si lahko v vsaki življenjski dobi najde lepe naočnike. Seveda jih ni treba nositi samo v okras, kot na primer Brigitte Bardot v filmu »Ali bi plesali z mano?«. Toda če jih količkaj potrebujete,

zatisckamo oči, da ne vidimo bede teh ubogih otrok, in zatiskamo ušesa, da ne slišimo, ko jokajo sami, lačni, zanemarjeni, zapuščeni. Za hrbtno sicer rečemo besedo, namignemo na problem. A da bi rekli v obraz, kje neki. Zamahnemo z roko, češ: kaj nas briga. Molčimo celo tam, kjer bi morali stopiti k oblastnim organom in prijaviti vsaj trpinčenje otrok, ki se marsikje le prepogosto dogaja, in bi brezvestni starši za svoje početje nujno morali dobiti zaslužen kaznen.

Zamislimo se torej in pogledjmo vase ter se vprašajmo, če nismo morda tudi mi sokrivi, ako v naši neposredni bližini živijo zanemarjeni otroci.

nikar ne odlašajte. Nikar naj vas ne avirajo nepotrebni kompleksi. Dopovejte si, da dajejo dobro izbrani naočniki posebno vrednost obrazu in vsej pojavi. Izbirajte si jih tako skrbno kot klobuk: pomerite jih zede, stojte, pogledjte si obraz od spredaj in od strani.

Francoska revija priporoča tudi za vsako obliko obraza drugačne naočnike:

Če imate okrogel obraz, nosite oglete okvirčke: zaokroženi okvirji, predvsem na notranji strani, bi poudarili okrogle črte lic in brade. **Za trikotni obraz** naj bodo okvirčki rahlo ukrivljeni navznoter na gornji strani, da so v nasprotje ozki bradi. **Imate morda obraz kvadratne ali pravokotne oblike?** Lahko si izberete navznoter ukrivljene okvirčke, da bo obraz videti krajši: ali se pa raje odločite za ravne linije na zgornjem robu in krivine na spodnjem, tako da bo obraz videti daljši. Obe obliki naočnikov bosta omilili oglete ali ravne črte, ki jih imate v obrazu. **K ovalnemu obrazu** pristajajo vse oblike naočnikov. **Ali vaš obraz nima nobene od teh oblik?** Potem si izberite take naočnike, da bodo široke kot najširši del vašega obraza. Dobro naj vam sedejo na nos in naj ne bodo tako visoki, da se ne bi videle obrvi.

Tudi barva okvira je važna. Izberite barvo, ki se sklada z vašo kožo in lasmi. Deklici izrazito bele polti pristajajo okvirčki

Pečen krompir v oblicah

Je imenitna večerja, obenem pa kar se da preprosta. Za to potrebujemo star, mokast krompir, surovo maslo, sol. Dober je, če se vam posreči, da kožico prav zapečete. Upoštevajte naslednje:

● Izberite srednje debel krompir, ne predrobne! Skrbno ga operite (tudi s kletko), ker večini pri tej jedi najbolj ugaja prav skorjica, ki hrustlja. Ker je užilna in vsebuje hranljive snovi, jo lahko jedo tudi otroci. Krompir dajte peč v zelo vročo pečico kar brez posode na samo ploščevino, če je dovolj čista. Zaradi najmanjšega okusa po maščobi postane namreč kožica ne- užilna. Peka naj traja tri četiri ure do ene ure. Kakršna je pač velikost krompirja.

V skledo položite najprej prilož in vanj zavijte krompir, da bo dalj gorak. Traven ponudite surovo maslo in sol.

● Iz krompirja, pečenega v oblicah, lahko naredite izvrstno kašo (pire), če ga olupite, osolite in zmešate z maslom in mlekom. Boljša je, kakor iz kuhanega krompirja.

● V oblicah pečeni krompir lahko nadevate: prerežite ga po dolgem in pazljivo izdolbite sredico. Se preden se ohladi, jo zmešajte s surovim maslom, soljo in poprom. Lahko jo tudi odšavitite. Krompir znova napolnite, potresite s parmezanom ali drobtinami in na maslu še malo popecite.

● Drugi nadev je mešanica izdolbenega krompirja in seseklanega mesa. Posujte z drobtinami in na maslu popecite.

sanimi podobami in kamnitimi stopnišči je bila videti ko filmska kulisa. Bržkone so polžaste stopnice vodile precej globoko pod zemljo. Toda v tem trenutku možema ni bilo od tega, da bi raziskavala skrivnosti starih mayskih svetišč. Bila sta zadovoljna, ko se je od stopnic končno odcepil ozek hodnik, na koncu katerega je očitno ležal njun cilj. Njun neprostovoljni voditeljici sta štopili vanj in obstali pred zapahnenimi železnimi vrati.

Norman ju je s pištolo držal v šahu, Mundus pa je vrata odprl. Prostor je bil majhen, brez oken, toda dobro razsvetljen in udobno urejen. Sredi sobe je osupla in brezmejno presenečena stala Mabel Morena. Nena-doma je omahnila in se zgrabila za čelo. Očitno se ji je zvrtilo v glavi.

Mundus je namignil Normanu; ta je skočil k dekletu, jo obel in ji šepnil: »Za božjo voljo, Mabel, mi smo. Zberi se. sicer smo pogubljeni!«

»Je že dobro!« je kratko odgovorila, potem pa rešitelja goreče poljubila. Svetlih oči je stisnila Mundusu ponujeno roko, potem pa zgrabila torbico in jima sledila.

Za ženskama, ki sta ju pripeljali v klet, je Mundus zapahnil težka železna vrata in jima zavpil: »Najlepša hvala, dragi dami! Priporočil vaju bom!« Vse je šlo po srečilu.

Urno in previdno so stekli po stopnicah. Norman je opiral slabotno Mabel.

Žal so bile stopnice polžasto zavite in je zato naša trojica šele na vrhu zagledala, kaj se dogaja pri vhodnih vratih. Vrata so se namreč nenadoma odprla in prednje je stopil odličen par, moški in ženska, ki sta se vneta zadržala drug na drugega.

Moški je bil star kakih petinštirideset let, južnjaškega videza in nedvomno to, čemer pravijo lep moški. Precej mlajša ženska je bila čarobno lepa, silno elegantna ekso-

tična črnolaska, toda ledeno ošabna, česar ni mogel zakriti niti njen živahni temperament.

To sta bila Viktor Borries, najbolj osebno, in njegova zakonska družica Carmencita Borries.

Prepozno je bilo, da bi se Mundus umaknil. Tako sta si moža dve minuti dolgo negibno gledala v oči. Oba sta bila skrajno presenečena in osupla. Toda Mundus se je hitreje zavedel. Naperil je browning na Borriesa in ledeno mirno dejal: »Ljuba Borriesa, le mimo vstopita. Hiša je končno vajinal! Stopil je k njima, ju s pištolo prisilil v stran in urno zaloputnil odprta vrata. Bliskovito je še pogledal po vhodnih stopnicah in dognal, da uglednemu paru trenutno nihče ne sledi.

»Vi — tukaj!?« se je Borriezu končno očitajal govor.

»Seveda sem jaz in ne moj duh, čeprav ste se pošteno trudili, da bi me spremenili v prikazen! Vam morda kaj ni prav?«

Borriesa je minila prva osuplost in zavedel se je, da je vendar med svojimi ljudmi v svoji lastni trdnjavi. Pogledal je Norman in Mabel ter ledeno mrzlo dejal: »Znoredi ste, Birger Mundus! Kaže, da ste prišli semkaj samo zato, da bi rešili to majhno, smešno Američanko! To vas bo pokopalo!«

Mundus je besnel. Toda zbral se je in ohranil hladnokrvnost.

»Popoln idiot ste, Borries. Samo pritisniti mi je treba in lepa senora postane vdova. Imate pa hudičovo srečo, kajti ubijanje mi ni pri srcu. Kljub temu vas moram spravili s poti. Dovolite mi, da se z najlepšimi pozdravi poslovim!«

Pri tem je stopil korak nazaj in ga tako silovito treščil s pestjo pod brado, da je možak v velikem loku zletel proti kletnim stopnicam. Norman se mu je vlijudno

pastelnih barv. Za medlo kožo izberite raje živobarvne ali temne okvirčke. Temno-laska naj s temno barvo okvirjev še poudarila temno barvo las. Jantarjeve barve okvirčki so primerni za plavalške, črni lepo pristajajo tudi k ovim lasem.

Radi nosite naočnike! Če zmorete, jih imejte dvoje. Nosite jih naravno, brez vznemirjenja. Če si jih venomer nadevate in snemate, ali če se z njimi igrate, si utegne kdo misliti, da ste v zadregi zaradi njih.

Naočnike si vsak dan čistite z mehko krpico iz jelenje kože. Kadar jih snamete, jih nikoli ne položite s stekli navzdol, da ne pokvarite občutljive površine!

Katere tkanine so najbolj porozne

Nedavno so delali poskuse, kako sončni žarki prodirajo skozi tkanine. Vzeli so vzorce 22 različnih tkanin, od lahkih bombažnih do najdebelejšega blaga za obleke. Ugotovili so, da prodere skozi tkanine iz lahkega bombaža do 40 odstotkov sončnih žarkov, lahke triko tkanine in batist 5 do 15 odstotkov, umelno svilo 4 odstotki, skozi debele bombažne tkanine in flanelo kakor tudi moško volneno blago pa od 0 do 1 odstotek.

Koliko sončnih žarkov prodre skozi tkanine, je odvisno od tega, kako so tkane, kajti večina sončnih žarkov prodre skozi drobne luknjice v tkanini, a le približno deset del skozi nitke.

Te ugotovitve so izpopolnili z raziskavami na univerzitetni kliniki za kožne bolezni v Tübingenu, kjer so ugotovili, da tkanine iz nylona in perlonu prepuščajo ultravijolne žarke. Zato so srajce in bluze iz teh umetnih tkanin zelo primerne za zimo, medtem ko poleti na soncu in zlasti v gorah perilo in obleke iz nylona niso priporočljive.

ZANIMIVO JE ...

... da sočivja ne smemo kuhati v trdi vodi. Kotlovec poslabša njegovo kakovost. Če pa dodamo jedilno sodo, da bi polepšali barvo jedi, uničimo vitamin C, ki ga telesu dovajamo ravno z zelenjavo.

... da izgubi neolupljen krompir pri kuhanju petnajst odst. vitamina C, olupljen pa trideset odstotkov. Vodo, v kateri smo kuhale krompir, porabimo po možnosti za juho in podobno. V soku surovega krompirja je vitamin C zastopan stodontno.

... da vitaminsko vrednost raznih vrst sočivja in sadja prečenjujemo. Jabolka in solata naj bi bila najbogatejša vitaminov, vendar ni tako. Vitamina C je na primer zelo malo. Enaka količina surovega zelja vsebuje petkrat več vitamina C kot solata in jabolka. Jeimo torej več surovega narezanega zelja (lahko kislega zelja) kot solate in jabolka.

... da je surov jajčni beljak težko prebavljiv. Spenjeno surovo jajce z mlekom in drugimi dodatki torej ni sredstvo za okrepitev.

umaknil in Borries je splaval mimo njega po stopnišču navzdol.

Tedaj je vzklopela Carmencita. S škodoželjno radovednostjo je prej ogledovala hladnokrvnega moža, ki naj bi bil Birger Mundus in niti oddaleč ni mislila, da bi se utegnulo njenemu velikemu Viktorju kaj hujšega pripetiti. Sedaj pa se je razbesnela »Vi nizkotni podleži! Umazani nepridiprav! Ko bi imela revolver, bi vas ubila ko psa!«

»Ko bi ga imeli!« se je zadržal nanjo Mundus. »Torej ne govorite neumnosti! Takoj mi zginite za svojim soprogom, velecenjena dona! Toda urno, sicer zgradim še vam lift za v klet!«

Norman je stekel po stopnicah navzdol in odprl vrata ječe. Zgrabil je nezavednega Borriesa za ovratnik in ga odvlekel s stopnišča po hodniku v prostor, v katerem sta se ženski plaho stiskali v kot. Brca, s katero je poslal Borriesa v jetniški prostor, nikakor ni bila simbolična.

Takoj zatem je privihrala prhajoč od jeze Carmencita Borries. Med vrati ječe je postala, se obrnila in grozeče zaklicala Mundusu, ki ji je bil sledil do konca stopnic: »Se bova že še videla!«

»Zakaj pa ne?« se ji je rogala Mundus. »Rad imam lepe ženske. Trenutno sem pa oddan. Ko bom spet prost, vam napišem dopisnico!«

Preden je mogla kaj odgovoriti, ji je Norman kaj malo nežno zaloputnil vrata pred nosom, jih zapahnil in stekel za Mundusom po stopnicah navzgor.

V tistem trenutku je strahovito zabobnelo. Tla so se stresla. Močan zračni pritisk je izbil vrata, še preden so jih sami utegnili odpreti.

(Dalje prihodnjici)

VICTOR CANNING:

Kitajski trikotnik

Mračilo se je in onstran zaliva sva lahko videla, kako se v Kowloonu prižigajo luči. Cham Long je sprejel mojo cigareto in se veselo namehnil. Sedela sta na terasi, za najinim hrbtom pa so se dvigali s travo porasli griči. Pod nama je eden Chamovih bratov zganjal na kup čredo ovac. Njegov drugi brat pa je delal med moštvo ribiških džunk, ki so bile prav tako Chamova last. Ribiči so bili ob bregu blatnega potoka ter z gorečo riževo slamo žgali boke svojih ladij, da bi jih nato premazali s tungovim oljem. Chamov oče je pravkar prignal domov bivola; Chamova žena pa je v hiši pod visokimi evkalipti pridno kuhala. Cham je bil res srečen in zadovoljen človek.

"Cham, nekoč ste bili zelo revni, mar ne?"
"Nekoč sem bil najrevnejši in najbolj neumen fant v vsem Hong Kongu. Toda nekega dne sem nenadoma dorasel, postal bogat in pameten. To je bila pomembna sprememba. Želite slišati?" In ne da bi počakal, je pričel pripovedovati svojo zgodbo.

"Ko sem še kot reven fant v Kowloonu delal za zelo bogatega draguljarja," je pričel Cham, "sem moral prijeti za vsako delo. Bil sem pes, ki je ponoči spal pred vrati, bil sem zvonec, ki je klical h kosilu, bil sem nosač — skratka vse, kar je nepomembno, poleg vsega pa sem bil še neumen.

Draguljarju je bilo ime Tung Ho. Bil je debel in surov človek in edini služabnik, ki ga je imel, je bil Karytus — kuhar in šofer v eni osebi. Karytus je bil mešanica Grka in Portugalca. Tung Ho pa je imel fudi tajnica, katere kitajsko ime je pomenilo "Majhna rdeča cvetka, ki zardi ob dotiku rose." V tistih dneh sem bil tako neumen, da sem resno mislil, da je njegova tajnica. Bila je krasna. Vedno se je oblačila v najboljše rdečo svilo, posejano s črnimi zmaji. Podobna je bila granatnemu jabolku s prvimi pomladanskimi cvetovi.

Ob koncu tedna je imel Tung Ho nava, da se je z motornim čolnom odpeljal iz Kowloona v poletno hišico, ki jo je imel na otoku v širokem ustju Biserne reke. To je bil dolg izlet in vedno smo šli z njim vsi trije: tajnica, Karytus in jaz. Ko je Tung Ho prišel na krov, je odšel v svojo kabino, snel z žeblija za vrati svoje rumeno ogrinjalo z devetimi zmaji, si nato prižgal pipo, opil in kadil dobrih pet minut. Ko je zaspa, je Rdeča cvetka zapustila njegovo ležišče in prišla na krov h Karytus, ki je krmal čoln."

"Takrat nisem razumel," je nadaljeval Cham, "da je želela biti sama s Karytusom, ki je bil njen ljubimec. Celo danes ne vem, zakaj ga je Rdeča cvetka imela rada. Toda — imela ga je rada. Bil je preprost človek, toda tako len, da je bila zanj resnična muka zjutraj vstati in se obleči. Tung Ho ga je zato vedno karal. Tung Ho se je v tej hišici shajal s svojimi strankami in jim prodajal dragulje, ne da bi pri tem preveč govoril o njihovem izvoru. Verjetno je v mestu bil na slabem glasu in je zato sklepal svoje kupčije daleč od policije."

"In na enem takih izletov sem prenehal biti reven in neumen fant," je nadaljeval Cham. "Z Rdečo cvetko sva stala na obrežju pri ladji, ko je Karytus pripeljal Tung Hoja. Karytus je prijel za njegova dva kovčka, Tung Ho pa mu je sledil, noseč v roki majhno črno škatlo. Odsesel je kovčka v kabino, nato pa je odšel h krmilu in pognal motor. Vse je bilo tako, kakor običajno na izletih. Tung Ho in Rdeča cvetka sta izginila v kabino."

Cham je sedel zraven Karytusa, ko je leta vodil ladjico skozi pristaniški vrvež. Bil je že skoraj mrak in ladijske ter ulične svetilke so se zrcalile na gladini vode, podobne draguljem. Karytus je kadil in Chamu ni posvečal posebne pozornosti. Potem ko je dalj časa nestrpnost gledal v vrata kabine, je dejal Chamu:

"Ali veš, kaj ima gospodar v črni škatli?"
Cham je zmajal z glavo.

"Ti si norec," je dejal Karytus, "to so diamanti, mnogo diamantov."

"To je razumljivo, saj je končno trgovec

z dragulji," mu je odgovoril Cham. Karytus se je zasmel. Tedaj ni bilo več takega prometa v pristanišču. Luči iz Kowloona in Victorije so se izgubljale za njimi. Kmalu bodo prispeli v višino Lantao in zapluli v ustje Biserne reke.

"Ali veš, kakšen dan je danes?" ga je vprašal Karytus.

Cham je zmajal z glavo. Bil je začuden, ker je Karytus tako govoril, saj ga je običajno le bral in pretepal.

"Ti si norec. To je dan, ko postanem bogat. To je dan, ko postanem gospodar in rečem Hong Kongu zbogom... To je dan sreče zame in za Rdečo cvetko."

Cham tega sploh ni razumel. Toda, kakor mi je povedal, bil je vznemirjen, kajti Karytus z njim navadno ni govoril.

"Prijatelj," je dejal Cham, "bil sem prav toliko nedolžen, kakor neumen. To je človekova tragedija, kajti ko izgine neumnost, izgine tudi večina njegove nedolžnosti. Popok se odpre in skoraj hkrati se začno listi starati in veneti. Sedel sem torej pri Karytus in ko smo se približali otoku Lantao, so se vrata kabine odprla in Rdeča cvetka je prišla na krov. Stopila je h Karytus, ga prijala za obraz in poljubila."

Cham je za trenutek utihnil, misleč na ta prizor. Nato je vzel še eno svojih cigaret in nadaljeval.

Karytus je vprašal Rdečo cvetko, če Tung Ho že spi. Prikimala je. Nato je vstal in potegnil izza pasu bodalo. Prišel se je pomikaliti proti vratom kabine, ko se je za hip ustavil in pogledal Chama.

"Kaj bova s fantom," je vprašal.

Rdeča cvetka je pogledala Chama — v mraku in rdeči obleki je bila videti kakor plamen.

"On je še mlad in neumen. Ko bo končano, ga lahko vrževa v vodo in lahko odplava na otok Lantao. Ne more nama škodovati. Kmalu bova daleč od tod."

Karytus je prikimal in se spet premaknil.

In Cham je sedel, vznemirjen bolj kakor kdajkoli prej. Ni ga skrbelo zase, je poudaril.

"Kot se sedaj spominjam," je dejal, "se mi zdi nemogoče, da je človek lahko tako neumen. Toda takšen sem bil. V svoji prazni glavi nisem poznal zla, kako bi ga naj poznal v resnici. Postalo mi je jasno, kakšen načrt sta imela. Karytus bi bil moral ubiti Tung Hoja med spanjem, in oba ljubimca bi potem, ko bi me vrgla v vodo, pobegnila z ladjico. Kam bi šla? Z diamanti in denarjem bi v tistih dneh imela ves svet. Začela bi v Macao... in potem, kdo ve?"

Cham je sedel pri Rdeči svetki, ki je prevzela krmilo. Tiho je pela in oči so bile podobne črnim draguljem, svetlikajočih se v poletnem dežju. Nič ni govorila. Opazovala je Karytusa, ki se je tiho zmuznil v kabino. Še vedno je tiho pela in voda, ki je rahlo udarjala ob trup, jo je spremljala.

Nekaj sekund pozneje se je iz kabine zaslišal hrup, nato krik... potem pa je bilo vse tiho.

Cham je preplašen skočil pokonci, toda Rdeča cvetka ga je potisnila nazaj na sedež.

"Kaj se je zgodilo?" je vprašal.

Nasmehnila se je in mehko rekla: "Človek je, ki pozdravlja svoje prednike, dečko."

Zdaj je Cham razumel. "Toda zakaj je Karytus ubil gospodarja?" je vprašal.

Rdeča cvetka mu je s smehom odgovorila: "To je bilo potrebno zaradi najine ljubezni in najine sreče. Njegovi diamanti bodo hrana najini ljubezni..."

"Kaj ljubiš Karytusa?"

"Kot ljubi mesečina morje."

Čez nekaj časa so se vrata kabine odprla.

Toda na krov ni prišel Karytus. Bil je Tung Ho. Po palubi se je približeval Rdeči cvetki, njegova debela in grozeča postava se je počasi in preteče približevala in vsak korak, ki ga je napravil, je povzročil, da so se zmaji na njegovem oblačilu premikali in zvijali. Rahlo se je smehljajal ter pri tem kazal konice svojih zob, pod drugo roko pa je nosil črno škatlo diamantov.

Obstal je in bil podoben človeku, ki je zadovoljen sam s seboj, v desnici pa je

Stenhalovi izreki

● Strasti nastajajo, ko na nas učinkujejo zunanji dražljaji. Potemtakem se ni treba čuditi, da isti lok izvabi različne zvoke iz violin, ki imajo različne oblike.

● Vse je mogoče doseči v samoti, razen značaja.

● Da bi bil človek čvrstega značaja, mora čutiti, kako drugi ljudje nanj učinkujejo: potrebni so torej drugi.

● Če po nesreči niste podobni večini ljudi, potem jih morate gledati kot smrtno užaljene sosedo, ki vas trpijo samo zato, ker ne vedo, s čim jih boste užalili; ena sama beseda, ena sama malenkost vas lahko izda.

● Prava ljubezen pogosto sproži misel na smrt, lahko, lepo smrt, predmet primerjave, ceno, ki bi jo človek plačal za mnogokaj.

držal bodočnost Rdeče cvetke — dolgo okrvavljeno bodalo.

Rdeča cvetka je molčala. Vstala je in gledala v obraz, z eno roko pa se je opirala na krmilo.

Tung Ho je dejal: "Ubil sem Karytusa. Škoda. Len kot je bil, je kljub temu bil dober mehanik. Teško bom našel drugega. Toda ti, Rdeča cvetka, kdo se te ne bi sramoval, ko se bo dotaknil krvi na tvojih rokah?"

Rdeča cvetka je odgovorila: "Plemeniti gospodar, ničesar nisem vedela v Karytusovem namenu."

Tung Ho se ni zmenil zanjo. "Ubil te bom, Rdeča cvetka. Žensko, kakršna si ti, v rdeči svileni obleki, posejani z zmaji, se lahko hitro dobi."

Napravil je še korak in dvignil bodalo. Nočni veter je rahlo dvignil rob njegovega ogrinjala in Tung Ho je, ne da bi ga pogledal, rekel Chamu: "Mene se ni treba bati. Toda, dečko, zapomni si to lekcijo. Bodi dober služabnik, če me nameravaš kdaj okraati ali ubiti, ne bodi len, kot je bil Karytus."

"Rdeča cvetka," napravil je še korak, "lenoba je bila tista, ki je prinesla smrt tvojemu ljubimcu — in zdaj prihaja tudi po tebe. Karytus tega ni vedel, toda preden gremo na izlet, sem vedno pregledal svojo prtljago in se prepričal, če je zložil v kovčke vse moje stvari. Toda danes, ko smo zapuščali hišo, so bili prazni. Razloga ni bilo težko uganiti. Čemu naj bi se Karytus mučil z zlaganjem oblek za človeka, ki jih nikdar več ne bo rabil? In zaradi te logike sem ga lepo čakal, da je prišel v kabino."

Naglo je stopil proti Rdeči cvetki in bodalo se je zablistalo nad njegovo glavo. Toda, ko se je premaknil, je Rdeča cvetka izvlekla izpod oblačila desnico. Tung Ho je bil samo korak od nje, ko je ustrelila. Padel je in majhna črna škatla je odletela proti vratom kabine.

Rdeča cvetka se je obrnila proti Chamu in mu dejala: "Zapomni si tudi to lekcijo. Ko ti bogovi položijo v roke meč, je pametno, da najprej udariš in šele nato govoriš."

Dvignila je pištolo, da bi pomerila v Chama.

"Toda", mi je dejal Cham, "takrat sem že tekel. Spregledal sem jo. Takrat sem izgubil svojo nedolžnost in neumnost. Postal sem mož. Stekel sem naprej in ona je zgrešila. Pobral sem črno škatlo, skočil — in se rešil v temino morja."

Utihnil je. Gledal je na svojo kmetijo pod seboj in na delo svojih delavcev.

"Nikdar se ni vrnila in obdržal sem diamante. Rdeča cvetka... bila je čudovita, krasna. Njen obraz je bil celo v trenutku, ko je pomerila vame, podoben vodni liliji v tihem in samotnem ribniku."

Aforizmi iz Andričevih del

Ljudje, ki sami ne delajo in se ne lotevajo ničesar v življenju, lahko izgubijo potrpljenje in grešijo, ko presegajo tuja dela.

Delajoč predano se je že zdavnaj sprjaznil s spoznanjem, da je naša usoda na zemlji vsa v borbi proti uslanju, smrti in izginjanju in da je človek dolžan v tej borbi vztrajati tudi tedaj, ko je ta popolnoma brezupna.

... Nič ljudi ne veže tako kot skupno in srečno prestala nesreča.

Po naravnem zakonu se je svet upiral vsemu, kar je novega, toda v tem ni šel do kraja, ker je večini življenje vedno važnejše in pomembnejše od oblike, v kateri se živi.

Najbolj žalostna in najbolj tragična od vseh človekovih slabosti je brez dvoma njegova popolna nesposobnost predvidevanja, ki je v ostrem nasprotju s tolikimi njegovimi vrlinami, sposobnostmi in znanjem.

Da bi človek ne obstal in klonil, vara samega sebe; nedokončana dela bremenit z novimi, ki jih prav tako ne bo dokončal in v novih podvigih in novih naporih išče nove sile in več hrabrosti. In tako človek krađe samemu sebi in s časom postaja vedno večji in brezupni dolžnik do sebe in vsega, kar ga obdaja.

Vedno smo več ali manj nagnjeni k obsojanju onih, ki veliko govore, posebno o stvarih, ki se jih neposredno ne tičejo, celo da s prezirno govorimo o teh ljudeh, kot o čvekačih in dolgočasnih gobezdačih. Pri tem pa ne mislimo, da ima ta človeška, tako človeška in tako pogosta napaka, tudi svoje dobre strani. Kajti kaj bi vedeli o tujih dušah in mislih, o drugih ljudeh in potemtakem tudi o samih sebi, o drugih okoljih in področjih, ki jih nismo nikoli videli in ne bomo imeli nikoli priložnosti jih videti, če bi ne bilo ljudi, ki čutijo potrebo ustno ali pismeno povedati tisto, kar so videli in slišali in kaj so s tem v zvezi doživeli ali mislili! Malo, zelo malo! Če pa so njihova pripovedovanja nepopolna, obarvana z osebnimi strastmi in potrebami ali celo netočna, imamo zato razum in izkušnje in jih moremo presoditi in primerjati druge z drugimi, da jih sprejmemo ali odklonimo, deloma ali v celoti. In tako nekaj človeške resnice ostane vedno za one, ki jih potrpežljivo poslušajo ali berejo.

Toda, preklestvo je v tem, da je razgovorov in nasvetov vedno dovolj, razen tedaj, ko so nam najbolj potrebni; in v tem, da o tem, kar nas resnično muči, noče nihče z nami jasno in iskreno govoriti!

Smučarski praznik v Zahomcu

Mala ziljska vasica Zahomec je bila v soboto in nedeljo prizorišče deželnih in mednarodnih smučarskih tekmovanj. V soboto je bilo na sporedu deželno mladinsko in šolsko prvenstvo v teh in skokih za kombinacijo, v nedeljo pa so se zvrstile kar tri prireditve: drugi del deželnega mladinskega in šolskega prvenstva (v teku štafet in specialnih skokih), mednarodni mladinski trojboj v smučarskih skokih med Koroško, Slovenijo in Videmsko pokrajino (Italija) ter kot višek otvoritev nove 60-metrške skakalnice v okviru VIII. mednarodne prireditve smučarskih skokov za Ziljski pokal ob udeležbi skakalcev iz Avstrije, Italije in Jugoslavije.

Prireditve v okviru deželnega mladinskega in šolskega prvenstva so pokazale, da ima koroški smučarski šport dober naraščaj. In če je govora o tem naraščaju, potem športnega društva Zahomec nikakor ne gre prezreti. Zahomčani so namreč tudi tokrat dokazali, da spadajo v prve vrste mladih smučarjev Koroške. Če si je pri nordijski kombinaciji v skupini mladina I osvojil naslov deželnega prvaka Zahomečan Sepp Fuchs, ki je prepričljivo zmagal tako v teku kot tudi v skokih za kombinacijo, potem je drugo zmago za Zahomčane osvojil Janko Zwitter, ki si je v specialnih skokih že drugič priboril častni naslov najboljšega mladinskega skakalca Koroške. V skupini mladina II je v nordijski kombinaciji zmagal Gert Pluch iz Feldkirchena, ki je svoj talent dokazal tudi v specialnem skakanju, kjer je v svoji skupini prav tako zasedel prvo mesto. Pri šolarjih pa so spet dominirali Zahomčani: v kombinaciji Paul Hebein in v specialnih skokih Valentin Hebein.

Srečanje treh dežel — Koroške, Slovenije in Videmske pokrajine — je potekalo na 30-metrski skakalnici, kjer je zelo tesno zmagal italijanski skakalec Mario Ceccon. Drugo mesto si je osvojil Stanko Smolej (Slovenija), medtem ko je bil na tretjem mestu spet Italijan, tako da si je Videmska pokrajina priborila zmago tudi v ekipah. Najboljši koroški skakalec je bil v tem srečanju koroški mladinski prvak Janko Zwitter, ki je zasedel odlično 4. mesto. Pač pa je treba upoštevati, da si je Janko pri treningu poškodoval nogo in je zato njegov uspeh še toliko večji, žal pa zaradi poškodbe ni več mogel sodelovati pri skakanju na veliki 60-metrski skakalnici.

Višek zahomskih prireditev je bilo vsekakor otvoritveno skakanje na novi 60-metrski skakalnici (ki jo je Športno društvo Zahomec ob tej priložnosti imenovalo po mednarodno znanem graditelju smučarskih skakalnic inž. Bloudeku), kjer je bila tekma za Ziljski pokal. Medtem ko so pri srečanju mladincev na 30-metrski skakalnici prevladovali Italijani, so na veliki skakalnici prepričljivo vodili Jugoslovani, ki so imeli v svoji sredi tudi svojega državnega prvaka Boža Jemca, za katerega med navzočimi tekmovalci pač ni bilo resnega konkurenta. Vendar je za pravo presenečenje poskrbel koroški skakalec Engelbert Mair, ki si je osvojil drugo mesto pred odličnimi Jugoslovani in Italijani.

Nad 1000 gledalcev se je zbralo v Zahomcu, da prisostvujejo prireditvam, ki so bile za Zahomec pravi smučarski praznik. Domače prebivalstvo je bilo posebno častno zastopano in je razumljivo, da je navdušena publika v prvi vrsti pozdravljala domače tekmovalce, ki so tudi ob tej priložnosti pokazali, da se Zahomec razvija v „trdnjavo koroškega smučarskega športa“.

Navajamo še nekaj podrobnih rezultatov v posameznih konkurencah.

DEŽELNO PRVENSTVO — NORDIJSKA KOMBINACIJA

Skoki: Mladina I: 1. Sepp Fuchs (Zahomec) 27,5 in 27 m, 187,0 točke; 2. Manfred Grundnig (Feldkirchen) 20 in 20,5 m, 149,7

točke. Mladina II: 1. Gert Pluch (Feldkirchen) 27,5 in 26,5 m, 183,4 točke.

Tek: Šolarji II: 1. Paul Hebein (Zahomec), 11,29; 2. Franz Drummel (Zahomec), 12,21. Mladina I: 1. Sepp Fuchs (Zahomec), 16,40; 2. Manfred Grundnig (Feldkirchen), 17,03. Mladina II: 1. Franz Kerstnig, 20,44; 2. Peter Faktor, 21,41 (oba Feldkirchen).

Kombinacija: Mladina I: 1. Sepp Fuchs (Zahomec); Mladina II: 1. Gert Pluch (Feldkirchen).

DEŽELNO PRVENSTVO — SPECIALNI SKOKI

Mladina I: 1. Janko Zwitter (Zahomec), 27 in 27 m, 197,5 točke. 2. Sepp Fuchs (Zahomec), 25,5 in 26 m, 185,2 točke. 3. Walter Aichwalder (Reichenfels), 23,5 in 24 m, 176,3 točke. — Mladina II: 1. Gert Pluch (Feldkirchen), 25,5 in 25,5 m, 179,6 točke. — Šolarji II: 1. Valentin Hebein (Zahomec), 21,5 in 21,5 m, 154,8 točke. 2. Franc Maček (Pliberk), 21,5 in 21,5 m, 148,3 točke. 3. Werner Domenig (Šmohor), 20 in 20,5 m, 148 točke.

TROBOJ KOROŠKA-SLOVENIJA-VIDEMSKA POKRAJINA

1. Mario Ceccon (Vid. pokr.), 29 in 27 m, 201,6 točke. 2. Stanko Smolej (Slovenija), 27 in 27,5 m, 200,7 točke. Enzo Damolin (VP), 27 in 27,5 m, 199,7 točke. 4. Janko Zwitter (Zahomec), 27 in 27 m, 197,5 točke. 5. Jože Doužan (S), 26,5 in 27,5 m, 194,8 točke. 6. Drago Bezjak (S), 26,5 in 27,5 m, 189,1 točke.

Ekipe: 1. Videmska pokrajina (588,4 točke); 2. Slovenija (584,6 točke); 3. Koroška (553,3 točke).

TEKME ZA ZILJSKI POKAL

1. Božo Jemc (S), 50 in 50,5 m, 215,5 točke. 2. Engelbert Mair (K), 47,5 in 48 m, 206,2 točke. 3. Ludvik Zajc (S), 47,5 in 48 m, 204,2 točke. 4. Marjan Pečar (S), 49,5 in 48,5 m, 203,7 točke. 5. Dieter Janz (K), 44,5 in 45,5 m, 192,5 točke. 6. Enzo Damolin (VP), 45 in 45,5 m, 192,2 točke. 7. Marjan Koprivšek (S), 44,5 in 44,5 m, 189,1 točke.

HOKEJ NA LEDU

KAC UTRPEL OBČUTEN PORAZ

Celovška publika, ki se je zadnjo soboto zbrala v Mestni hali, je doživela bridko razočaranje, ko je moštvo iz Innsbrucka premagalo celovško ekipo z visokim rezultatom 6:1. To je za Celovčane najvišji poraz na domačih tleh v zadnjih treh letih. S tem je KAC pokopal vsa upanja, da bi se na lestevici državnega prvenstva uvrstil vsaj med prve tri ekipe, nasprotno, zelo se bo moral potruditi, če bo hotel obdržati sedanje 4. mesto, ki za bivšega državnega prvaka gotovo ni preveč častno.

Kljub temu pa tudi po tekmi proti Innsbrucku ostane Celovčanom rahla tolažba: mladi napad KAC-a je naravnost presenetil in se imajo Tirolici edinole svoji kot zid trdni obrambi zahvaliti, da so dosegli tako visok rezultat. Pač pa je pri Celovčanih tokrat popolnoma razočaral Kanadčan Morelli.

Ta teden vam priporočamo

J. W. Goethe: PESMI	miniaturna izdaja, 278 str., usnje	26.— šil.
Ilias Venezis: EOLSKA ZEMLJA	roman grškega pisatelja o domotožju, 304 str., pl.	55.— šil.
Vasja Ocvirk: SONCU NI VERJETI	roman iz narodnoosvobodilne borbe, 232 str., ppl.	37.50 šil.

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutranja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinja — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Sport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.18 Pogled v svet.
Sobota, 20. 1.: 8.00 Otroški zbori — 8.05 Naš hišni vt — 8.15 Ju rani koncert — 14.15 Pozdrav nate — 15.50 Za filateliste — 16.00 Iz vseh dolin zvoni — 16.30 Za delovno žano — 17.10 Dunajske melodije — 20.15 „Orlej in Evridika“, opera — 22.45 Hokej na ledu — 22.55 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 21. 1.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Popevke — 11.00 Od dežele do dežele — 12.00 Glasbena nedeljska promenada — 13.00 Melodije iz Štajerske — 13.13 Mednarodna smučarska tekma — 14.15 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 19.00 Sport — 20.15 Palmesec nad ekvatorjem.

Ponedeljek, 22. 1.: 8.15 Kamorna glasba — 15.00 Posebej za vas — 15.45 Knjižni katiček — 18.25 Za vas! Za vsel — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 21.00 Ljudske viže — 21.15 „Komična Južna Amerika“, glasbena potovanje z neumnostmi.

Torek, 23. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 14.45 Mladinski referat — 15.30 Kamorna glasba — 18.00 Mesec dni deželne politike — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 Radijska igra.

Sreda, 24. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Jutranji koncert — 15.00 Glasba za mladino — 18.00 Ljudje, bodimo veseli — 18.15 Pomoč potrebuje vsak — 20.15 Orkestrski koncert.

Četrtek, 25. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.30 Mala melodija — 14.45 Ura pesmi — 15.45 Koroški avtorji — 18.20 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.35 Mladinska oddaja — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Pust je vsako leto — 21.00 Zveneča alpska dežela.

RADIO PROGRAM

Petek, 26. 1.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Kamorna glasba — 15.45 Kulturno zrcalo — 18.00 Na započetku — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci — 20.15 Halo! Teenager!! — 21.00 Slavni dirigenti.

II. PROGRAM

Sobota, 20. 1.: 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.45 Ti in zival — 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.35 Slavni umetniki — 14.40 Tehnični razgled — 16.30 Parada popevk — 17.10 Kamorna glasba — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja zveznega kanclerja — 19.35 Šansonni svetovnega slovesa — 20.00 Vseh devot! — 23.10 Operetni koncert.

Nedelja, 21. 1.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Operni koncert — 10.10 Dopoldanski koncert — 11.00 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Bavarska-Avstrija-Svica — 18.25 Nazaj v šolsko klop — 19.10 Teden dni svetovnega dajganja — 19.30 Popevke — 20.00 Lepi glasovi, tepe viže — 20.45 Ob lepi modri Donavi — 22.15 Od melodije do melodije.

Sreda, 24. 1.: 6.05 Premislite prosimo sami — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasbeni koledar — 17.40 Domači zdravnik — 19.30 Štirje proti štirim — 20.00 Pisani svet operete — 21.10 Temza-Donava — 22.15 Zaplešite z nami.

Četrtek, 25. 1.: 6.05 Preden odideš — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Šolska oddaja — 13.30 Smejana: Slavna simfonija — 14.40 Pomembni orkestri — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Dela avstrijskih komponistov — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 „Stari klubok“, vesel roman — 20.00 Svojnini uspehi Franza Lehara.

Petek, 26. 1.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Šolska oddaja — 15.30 Glasba iz Kanade — 16.00 Otrška ura — 16.30 Glasba za mlade zaljubljenca — 17.15 Znanje za vse — 18.00 Zabavna glasba iz Madžarske in Romunije — 19.30 Bavarska-Avstrija-Svica.

Slovenske oddaje

Sobota, 20. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Nedelja, 21. 1.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in večšimo.

Ponedeljek, 22. 1.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Mladina poje in igra. — 18.00 Avsenikov kvintet z Danico Filipčičev in Francem Korenom.

Torek, 23. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Bolje je paziti kot zdraviti se.

Sreda, 24. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — Hišna imena v okolju nekdanje humberške graščine na Koroškem.

Četrtek, 25. 1.: 14.15 Poročila, objave. — O beljaškem potresu.

Petek, 26. 1.: 14.15 Poročila, objave. — Moj prijatelj zemljevid.

Sobota, 27. 1.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — 18.25 Domače pesmi.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

— 12.15 Kmetijski glasbi ali Radijska kmečka univerza
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 20. 1.: 6.30 Napolki za turiste — 8.35 Zabavne melodije — 8.55 Radijska šola — 9.25 Zvoki Balkana — 11.00 Nekaj folklorne iz Južne Amerike — 11.15 Anglaščina za mladino — 12.05 Nekaj narodnih ob spremljavi harmonike — 13.30 Zadovoljni Kranjci s pevci — 13.45 Holandska pihalna godba — 14.35 Voščila — 15.40 Planinski oktet iz Maribora — 18.10 Wagnerjeve uverture — 18.45 Okno v svet — 19.05 Domače za sobotni večer — 20.20 Zabavna radijska igra — 20.50 Melodije za prijatelja konca tedna — 23.05 Do polnoči v plesnem ritmu.

Nedelja, 21. 1.: 6.00 Domače poskočnice — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.37 Spoznavajmo naše glasbene umetnike — 9.05 V novi teden z zabavno glasbo — 9.45 Pesmi Rada Simončiča — 10.00 Še pomnite, tovariši! — 10.30 Pisan glasbeni dopoldan — 11.30 Belli hadniki v Valdoltri — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 14.00 Slovenski oktet poje čimske duhovne pesmi — 14.15 Voščila — 15.30 Zabavna glasba za vedro razpoloženje —

16.00 Humoreska ledna — 16.20 Operne melodije — 17.15 Radijska igra — 18.13 Španska in Južnoameriške melodije — 18.30 Sportno popoldne — 19.05 Nedeljska panorama — 20.00 Izberite melodijo tedna — 20.45 Zabavni zvoki — 21.00 Iz glasbene geografije Evropa: Praga — 23.05 Plesna glasba.

Ponedeljek, 22. 1.: 8.30 Iz Thomasove „Mignon“ — 8.55 Za mlade radovedneže — 11.00 Poje ženski vokalni kvartet — 11.15 Naš podlistek — 11.35 Od valčka do twista — 12.05 Pesnice Barisa Kovačiča — 13.30 Zvočna mavrica — 14.10 Baritonis Rudolf Su ej — 14.35 Voščila — 15.20 Godala in zabavni zbori — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Za ljubitelje operne glasbe — 18.10 Veliki zabavni orkestri — 18.45 Radijska univerza — 19.05 S skladatelji v Španiji — 20.45 Kulturni globus — 21.00 Z revije mladih koncertantov.

Torek, 23. 1.: 8.05 Gorenjski vokalni oktet — 8.55 Za šolarje — 9.25 Iz albuma sopranskih arij — 10.15 Izberite melodijo tedna — 11.15 Urujite svojo angleščino — 11.30 Pri skladatelju Blažu Arničju — 13.30 Domači nappevi izpod zelenega Pohorja — 14.05 Za šolarje — 14.25 Chopin in trije pianisti — 17.05 Puškin in Gogolj v glasbeni literaturi — 18.10 Za mlade ljubitelja glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Iz opere „Evgenij Onjegin“ — 20.00 Poje komorni zbor RTV Ljubljana — 20.30 Radijska igra — 22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja: Neoklasicizem.

Sreda, 24. 1.: 8.05 Matineja v ljudskem tonu — 8.55 Pisani svet pravljic in zgodb — 10.15 Od tod in ondat — 11.15 Clovek in zdravje — 11.25 Verdi s solisti ljubljanske Opere — 12.05 Vaški kvintet z Božom in Miškom — 13.30 Dvorak: Slovanski plesi — 14.05 Za šolarje — 14.35 Veliki zabavni orkestri — 17.05 Saterjam na pot — 18.10 Iz opere „Werther“ — 18.45 Ljudski parlament — 19.05 Igra violončelist Janoš Starker — 20.00 Naš varje — 20.45 „Car in lasar“, radijska priredba opere — 22.15 Po svetu jazz.

Četrtek, 25. 1.: 8.20 Zabavni orkester RTV Zagreb — 8.35 Matineja s Slavkom Ostercem — 8.55 Za šolarje —

9.25 Za ljubitelja cha-cha — 11.00 Finale opere „Fidelio“ — 11.15 Ruski tečaj za začetnike — 11.30 Zvoki za zabavo — 11.30 Skladba Radovana Gobca — 14.00 Simfonične rapsodije — 14.35 Voščila — 15.30 Turistična oddaja — 17.05 Koncert po željah — 18.10 Sopranistka Ileana Brauž-Kacjan poje Mozarlove pesmi — 18.45 Kulturna kronika — 19.05 Popevke slovenskih avtorjev — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 21.40 Simfonični orkester Jugoslovanske radiotelevizije — 22.15 Plesni orkester RTV Ljubljana.

Petek, 26. 1.: 8.05 Iz oper Nikolaja Rimskega Korsakova — 8.40 Orgle in orglice — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Za mlade ljubitelja glasbe — 11.00 Orkester Slovenske filharmonije — 11.15 Naš podlistek — 11.35 Sopek hrvatskih samospevov — 12.05 Belokranjske pesmi in plesi — 13.30 Pajeta Jan Perca in Leonard Warren — 14.05 Za šolarje — 14.35 Radi bi vas zabavali — 15.20 Beethoven iz vedre s'rani — 15.45 Jezikovni pogovori — 17.05 Portret iz stare italijanske glasbe — 17.45 Orkester RTV Ljubljana — 18.10 Indonezijske pesmi — 18.25 Poje zbor Slovenske filharmonije — 19.05 Iz Danizevičevega „Don Pasquala“ — 20.00 Instrumentalna zabavna glasba slovenskih avtorjev — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 21.15 O morju in pomorščakih — 22.15 Zvočni magazin.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 305,1 ali 980 Kc/sec.

Nedelja, 21. 1.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski narodni motivi — 11.30 Za namočje — 13.00 Odmevi ledna — 14.40 Duo Sa Kvarnera — 15.20 Portret v miniaturi — 16.00 Popoldanski koncert — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 18.30 Tržaški obiski — 22.00 Nedelja v športu.

Torek, 23. 1.: 18.00 Radijska univerza — 19.00 Za najmlajše — 21.00 Slovenske Lavre: Josip Jurčič in Johane Ottova ter Marija Schwanerjeva — 21.30 Basisti Ettore Geri — 22.00 Wagner: „Lohengrin“, opera.

Četrtek, 25. 1.: 18.00 Radijska univerza — 18.30 Iz italijanske glasbenega ustvarjanja — 19.00 Lepo pisanje — 20.30 Znani dirigenti.

TELEVIZIJA

Sobota, 20. 1.: 12.55 Mednarodna smučarska tekma — 19.30 Kaj vidimo novega — 20.20 „Poj z mano“, igra z menoj — 21.45 Mednarodna smučarska tekma.

Nedelja, 21. 1.: 9.55 Mednarodna smučarska tekma Kitzbühel — 13.25 Mednarodna smučarska tekma Kitzbühel — 17.00 Mladinska diskusija — 17.40 Svet mladine — 18.10 „Fury“, pustolovščina konja — 18.40 Lepo obnašanje za mlade ljudi — 19.00 Sedem dni dogodkov — 19.30 Družina Leitner — 20.30 „Champignonski žandar“, komedija.

Ponedeljek, 22. 1.: 19.30 S kamera v Afriki — 20.20 Kratki film — 20.25 Ak'ualni šport — 20.45 Enaindvajset — 21.25 „Ljubi mlekar“, film.

Torek, 23. 1.: 19.35 Televizijska kuhinja — 20.10 Kratki film — 20.20 Gerhart Hauptmann in Carl Zuckmayer: „Herbert Engelmann“ — 21.25 Ob obletnici osvoboditve laborišča smrti Auschwitz.

Sreda, 24. 1.: 17.00 Za otroke — 17.45 „Corky in cirku“ — 18.15 Za družino — 19.30 Čuvarki zdravja — 20.20 „Konji mojega očca“.

Četrtek, 25. 1.: 19.30 Sport — 20.20 „Golden Boy“.

Petek, 26. 1.: 19.30 Mednarodni kmetijski razgled — 20.20 Kratki film — 20.25 Prenos iz Ljüwingerjevega gledališča.

Plemenski sejem pincgavskega goveda v Lienzu

Živinorejska zveza za pincgavsko govedo na Koroškem in Vzhodnem Tirolskem bo v petek, dne 26. januarja 1962, z začetkom ob 9.30 uri priredila v Lienzu svoj prvi letošnji plemenski sejem. Na sejem bodo postavili 50 brejih krav in telic. Vse živali izvirajo iz tbc in bangovih boleznih prostih obratov.